

Selçuk MARUFLU
TUGİS Genel Sekreteri

Efendim; herkese hoş geldiniz diyorum.

Ben bu toplantıyı tertip eden Gıda Mühendisleri Odası Yönetimini, başta Petek Ataman olmak üzere; Ziraat Mühendisleri Odası; Kimya Mühendisleri Odası başkan ve yöneticilerini selamlıyorum ve kendilerine teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanımızın söylediği gibi, ben sırf bu arkadaşlarla ve sizlerle birlikte olmak için İstanbul'dan sabahleyin geldim. Akşam İstanbul'da bir başka programım var. Ancak, saat altıya kadar yine sizlerle birlikte olacağım. Sayın Başkan lütfettiler, ilk sözü bana verdiler; onun için çok teşekkür ederim.

Belki bilmeyenler vardır, TUGİS'i kısaca size anlatayım. TUGİS kısa adı Türkiye Gıda İşverenleri Sendikası ve hepinizin bildiği gibi, TİSK Türkiye İşverenler Konfederasyonu'nun üyesi olan bir kuruluş.

TUGİS'in iki ana fonksiyonu var. Türkiye'nin büyük gıda, sektör sanayi şirketleri TUGİS üyesi. TUGİS'i bir ağ olarak belirtelim. İlk olarak endüstriyel ilişkiler, işçi sağlığı, iş güvenliği, toplu sözleşme düzeni, çalışma sorunları dediğimiz konularda faaliyet gösteriyor.

Bizim üst kuruluşumuz olan TİSK'in içinde çeşitli komisyonlar var. Bu komisyonlara tüm işveren kuruluşları katılıyor. Bu komisyonlar arasında Avrupa Birliği Komisyonu, Asgari Ücret Komisyon, Mevzuat Komisyonu, Çevre Komisyonu gibi çeşitli konularda ihtisaslaşmış komisyonlar var. Bu komisyonlar özel sektörün görüşlerini yansıtmaya çalışıyorlar. Bu konularda TUGİS olarak biz TİSK veya direkt olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla yakın bir mesai içindeyiz.

İkinci olarak, gıda güvenliği, gıdanın üretiminden pazarlanmasına, ihracatına, teknolojisine ilişkin meselelerle ilgileniyoruz. Özellikle gıda güvencesi ve gıda güvenliği konusunda faaliyet gösteriyoruz. Bu konularda Tarım ve Köy İşleri Bakanlığıyla ve oradaki bürokrat arkadaşlarımızla çok yakın bir çalışma düzeni içindeyiz.

Bunu söylemeden geçemeyeceğim. Gıda Mühendisleri Odası Başkanı Sayın Petek Ataman da bu çalışmalarımızda sık sık bizlerle beraber oluyor ve kendisine teşekkür ediyorum. Hemen hemen her faaliyette beraberiz.

Dün İstanbul'da Dünya Gıda Gününü andık diyelim. Ben "kutladık" demeyi sevmiyorum. Çünkü, dünyada 1 milyarın üzerinde aç insan varken ve özellikle Afrika'daki çocukların durumlarını gözünüzün önüne getirirseniz, bu bir kutlama programı olamaz; bu olsa olsa bir etkinlik olur. Nitekim, biz TUGİS olarak son beş yıldır -Sayın Ataman da zaman zaman katıldı- Dünya Gıda Gününü Türkiye'de organize ediyoruz. Dün Türkiye'de yapılan Dünya Gıda Gününü yine biz organize ettik. Sayın Bakanımız da, FAO Temsilcisi de teşrif ettiler. Konuşmalarımız, paneller oldu. Bu arada biz son iki yıldır bir değişiklik yapıyoruz. Onu size söylemeden geçemeyeceğim. Üniversitelerimizin gıda bölümünde eğitim gören öğrencilerimizi alıyoruz. FAO'nun verdiği konu veya onu biraz daha değişik, basit hale getirerek, 8-9 öğrencinin, gene bir genç öğretim üyesinin başkanlığında tartışmalarını sağlıyoruz. Bu çok güzel bir şey oluyor.

Şimdi, bu oturumun konusu Avrupa Birliği ve 12. Fasil. Tabii, bu gıda mevzuatıyla çok yakından ilgili. Dün, Sayın Bakanımız, "12. Fasil açılmıştır" dedi ve bu İspanya'nın başkanlığında 30 Haziran günü biliyorsunuz yapıldı. "Türkiye demek ki, fasıl açmaya hazırlıklı hale gelmiştir" dedi. Bundan son çıkan yasayı kastediyor. Bu yasanın Avrupa Birliği normlarına, standartlarına uygun bir şekilde hazırlandığını ifade ederek, bir şekilde bu fasılın açıldığını söyledi.

Gerçekten; 30 Haziran 2010 tarihinde bu 12 Fasil açılmıştır. Buraya Türkiye adına Dışişleri Bakanı Sayın Davutoğlu, Sayın Egemen Bağış, Sayın Mehdi Eker, diplomatlar ve Avrupa'nın Genişlemeden Sorumlu yetkilileri katılmışlardır.

İspanya'nın başkanlığında bu fasılın açılması çok önemli. Aslında, İspanya kendi başkanlık döneminde, Avrupa Birliği'nde üç tane fasılın açılmasını planlamıştı. Ancak, bildiğiniz gibi, Yunanistan'ın ve özellikle Kıbrıs Rum İdaresinin engellemesi sonrasında bu gerçekleşemedi. Ama tarımla ilgili fasıl açılabilirdi.

Değerli arkadaşlar; ben şunu ifade etmek isterim: Avrupa Birliği Türkiye için 35 tane chapter dediğimiz fasıl öngörüyor. "Sen bu 35 tane fasıldaki koşulları, standartları tutturursan, yerine getirirsen, bir nevi Avrupalı olabileceksin" diyor. Tabii fasılları açmak da önemli değil. Şimdiye kadar benim hatırladığım kadarıyla 13 tane fasıl açıldı, birisi kapandı. Fasılın açılması bir şey ifade etmiyor, kapanması önemli. Yani, fasıl müzakere ediyorsun ki, tarım da öyle ama bunun kapatılması demek, karşı tarafın Avrupa Konseyinin ve Avrupa Komisyonunun tatmin olmasından geçiyor. Burada Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinden arkadaşımız var, belki bunu biraz daha detaylı anlatacak.

Türkiye fasıl için müzakere belgesini Avrupa Birliği'ne takdim etmiştir ve bu şekilde müzakereler başlamıştır. Müzakere Pozisyon Belgesinde, hayvansal ürünlere ilişkin kurallar, canlı hayvan embriyoları, hayvan sağlığı ve korunması ve özellikle Kurban Bayramındaki durum da göz önüne alınarak, özel kurallar yer almaktadır.

Bu Avrupa Birliği'ne ilişkin fasılın açılmasıyla nelerin değişmesi öngörülmektedir? Kısaca onlara da değinmek istiyorum. Vatandaşların güvenli gıda ve tükettiği gıda konusunda doğru bilgilere erişme imkanı sağlanacak. Gıdayla ilgili düzenlemeler konusunda vatandaşların görüşleri alınacak ve vatandaşların gıda güvenliği konusunda karar alma sürecine katılmaları sağlanacak. Gıda ve yemeye ilişkin daha kontroller yapılacaktır ve kontrol planları hazırlanacaktır.

Yapılan kontrollerde gıdada bir sorun tespit edilmesi halinde, hızlı alarm sistemi devreye girecek. Gıda ve yemlerden kaynaklanan ve insanlarda bir tür sağlık sorunları oluşturan ani durumlarda ve kriz anında uygulanmak üzere planlar oluşturulacaktır. Gıdanın güvenli olmadığı anlaşılırsa, ilaçlarda yapıldığı gibi, gıdalar piyasadan toplanabilecek. Lokanta, restoran, satış yerleri, soğuk hava depolama yerleri dahil, bitkisel ürünler işlenerek, gıda üreten işyerleri ve yem üreticileri kayıt altına alınacak ve kendilerine öngörülen hijyen kuralları uygulanacak.

Et, süt ürünleri, yumurta gibi hayvansal ürünleri işleyenler onaya tabi olacak. Gıda güvenliğiyle ilgili sorumluluk gıda işi yapanlara verilecek ve bunların hijyen ve eğitimi sağlanacak. Hayvan hastalıkları kontrol altına alınacak. At ve katırlara kimlikler düzenlenecek. Tüketicilerin marketten aldığı etin hangi hayvandan elde

edildiği, bu hayvanın annesinin kim olduğu, kimler tarafından alınıp satıldığına yönelik belgeler, yani bir nevi kütük sağlanacak ki, Avrupa Birliği vizelerinde bu var.

Bunlarla zirai mücadele ilaçlarının sayısı azaltılacak. İnsan sağlığı için tehlike teşkil eden zirai ilaçlar kısıtlanacak. Gıdalar üzerinde zirai mücadele ilacı AB'yle uyumlu hale getirilecek. Gıda güvenliğinin önemli bir parçası olan gıdalarla her aşamada temas eden ambalaj ve maddeye ilişkin güvenlik kriterleri regüle edilecek. AB kriterlerine uygun olarak üretim yapan işletme sayısı artırılacak ve bunların ihracat durumları da gözden geçirilecek.

Bu öngörülerin gerçekleştirilmesi fevkalade zor. Bunları gerçekleştirdikten sonra, Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilmesi de fevkalade zor. Belki benden sonra konuşacak arkadaşlar bu konudaki görüşlerini de ifade edecekler.

Ben biraz da Türkiye'nin konu Avrupa Birliği chapter'leri olduğu için, Avrupa Birliği ölçüsü üzerinde anekdottan bahsetmek istiyorum. Ben Devlet Planlama Teşkilatı mensubu bir arkadaşınızım ve bununla da hep iftihar ettim. Biz İstanbul'da eski DPT mensupları olarak her ayın ilk Cuma günü toplanırız. Bu toplantıda Ziya Müezzinoğlu; eski AB Türkiye Büyükelçisi, Güngör Uras, Atilla Karaosmanoğlu gibi değerli devlet adamları da bulunmaktadır.

Ziya Müezzinoğlu 1963 yılında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı olduğu zaman, o zaman Başbakan İsmet Paşa. Ankara Anlaşması gündeme geliyor ve Türkiye Ankara Anlaşmasını imzalayarak, Avrupa Birliği üyeliğine bir müracaatta bulunacak. İsmet Paşa bu konulara öyle fazla önem vermiyor, daha başka işler var. Tabii, çok önemli siyasi meseleler. Ama, Devlet Planlama Teşkilatı o zaman Avrupa Birliği Genel Sekreterliği olmadığından, Dışişleri Bakanlığında da ilgili bir daire kurulmadığından, bu iş tamamıyla DPT'nin işiydi. Ben de o zaman DPT'de değildim, yurtdışında eğitimdeydim.

Nihayet, Avrupa Birliğinden yetkililerin geleceği ifade ediliyor. Bunun üzerine İsmet Paşa arkadaşlarımızı çağırıyor. "Ne yapacağız?" diyor. "Efendim, bunu imzalayacaksınız, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olarak biz üye olacağız" diyorlar. İsmet Paşa şu meşhur lafını söylüyor: "Tamam, bu anlaşmayı imzalayarak, Avrupa Birliğine gireriz, peki istediğimiz zaman buradan çıkabilir miyiz?" diyor. "Tabii, çıkabilirsiniz Paşam" denilince, "Getirin imzalayayım" diyor ve bizim ilk müracaatımız bu şekilde oluyor.

Bildiğiniz gibi, Fransız meşhur Hariciye Bakanı Shulman tarafından kurulmuştur. Avrupa Birliği Türkiye'yle 51 senedir ilişki içindedir. Bir de Türkiye olarak Avrupa Birliğiyle yatıp kalkıyoruz. Ancak, şunu söyleyeyim: Avrupa Birliğine Türk kamuoyunun desteği yüzde 73'lerdeydi daha evvel. Şimdi, son yıllarda olan gelişmeler nedeniyle bu desteğin yüzde 43'e indiğini yapılan araştırmalar göstermektedir.

Başta Fransa ve Almanya olmak üzere, Avrupa Birliğinin bazı ülkeleri, özellikle Rum Kesimi ve Yunanistan'ın da telkinleriyle Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üye olmasını engellemektedir.

Şimdi, belki bir dönem çok iyi değil. Biraz evvel tarımda yapılacak olanları söyledim. Daha evvel açılan chapter'ler de var. Ama bakın, Estonya, Litvanya, Letonya gibi ülkeler ve daha sonra Bulgaristan ve Romanya Avrupa Birliği üyesi oldular. İnanın, ben bu ülkelere defaatle gittim, hem görev olarak gittim, hem başka nedenlerle gittim. Bunlar Türkiye standardı olan ülkeler değil. Özellikle, Letonya, Estonya o Sovyetler Birliğinden kalan katı rejimin tesiri altında durum havaalanından itibaren görülüyor.

Bunlar tabii, 2 milyon nüfuslu, 1,5 ve 3 milyon nüfuslu küçük ülkeler olduğu için, Avrupa Birliği bunları almaktan en ufak bir endişe duymadı. Yunanistan ve Romanya her bakımdan Türkiye'den geri. Ben onu rahatlıkla ifade edebilirim. Romanya bir zamanlar Çavuşesku'dan sonra, açlık tehdidiyle karşı karşıya olan bir ülkediydi. Yunanistan'ın da durumunu son olarak biliyorsunuz. Ama, buna rağmen, Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne almamak için ileri sürülen nedenler bana göre ekonomik değil. Bunun içinde siyasi nedenler var.

Türkiye'nin, özellikle Kıbrıs'la bu ilişkileri var, Yunanistan'la ilişkileri var. Bu ülkelerin sahipleri var.

Bu itibarla; biz Avrupa Birliği bir çağdaşlık projesi; yani Avrupa Birliği'nin üyesi olmayalım demeyelim. Olalım, ancak mutlaka Avrupa Birliği'ne üye olmak da çok gerekli değil. Avrupa Birliği'nin öngördüğü standartların sosyal refah standartlarını halkımıza sağlayabilirsek (sağlık, konut, gıda ve gıda güvenliği meselesi gibi) ki bana göre ister Avrupa Birliği üyesi olalım, ister olmayalım, ama Türkiye halkının sosyal refaha ulaşma hakkı vardır, bunu sağlamamız lazım, her şeyden evvel.

Bana göre, hükümetlerin, siyasi partilerin, sivil toplum kuruluşların görevleri bunlardır. Ben bu konuşma fırsatını verdiği için, bu toplantıyı düzenleyen kuruluşlara teşekkür ediyorum. Hemen ayrılmayacağım, uçağın son saatine kadar, son noktasına kadar bekleyeceğim ve sizlerle beraber olacağım.

Beni dinlediniz için teşekkür ediyorum.

Petek ATAMAN
TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Başkanı

Çok teşekkür ediyorum.

Sabah bir merhabalaşmıştık, ama tekrar hoş geldiniz diyorum. Gerçekten, günün bu saatinde bir cumartesi günü bu salonu böyle görmek müthiş mutluluk verici. Sağ olasınız, bizleri dinliyorsunuz.

Bu panelin konusunu planlarken, yasayı ve 12. Faslı birlikte konuşmayı hedefledik. Çünkü aslında yasa ve 12. Fasil o kadar birbiriyle iç içe, o kadar birbiriyle ilintili ki, birisini işlemeye kalksanız, öbürünün mutlaka gündeme gelmesi gerekir, o nedenle böyle bir şey yaptık. Önce yasayı yayınladık, ancak yasayı yayınlamamız, 12. Faslin açılması için, açılış kriterlerinden biriydi. Yasanın yayınlanması, daha birçok yapılan şeylerin yanı sıra, 12. Faslin açılmasına dayanak oluşturdu.

Yasayı 12. Faslı hedefleyerek yayınladığımız için; artık tamamen Avrupa Birliğine uyumu hedeflediğimiz için, Avrupa Birliği ile müzakere sürecini daha sağlıklı yürütmeyi hedeflediğimiz için; önce fasıldaki geçen görüşmelerdeki kapanış kriterleri üzerinden şöyle birkaç not verip, sonra yasaya dönmek istiyorum. Çünkü yasa bunları ne kadar karşılıyor ya da daha ne yapmamız lazım diye bakmak lazım. Tabii, bu bir çerçeve yasa. Çok kapsamlı da olsa, bir çerçeve yasa.

Asıl uygulamaları birçok noktada ikincil mevzuatla oturacak ve açılacak. Yasa sürecinde biz de elimizden geldiği kadar katkı sağlamaya çalıştık. Meclisteki görüşmelere de gittik. Yasa yayınlandı, yasanın beğenmediğimiz yönleri var mutlaka. Bu yönlerin bir kısmını Avrupa Birliğiyle uyumlu görmüyoruz; bir kısmını ise ülkemiz için doğru bulmuyoruz, vesaire.

Bunları tabii ki dile getireceğim. Ama Aslında Fatma Can Hanım mutlaka daha güncel bilgiler verecek. Yeni, Brüksel'den geldiler ama çok kısa biçimde öncelikle müzakere sürecindeki kapanış kriterlerinden şöyle bir geçmek istiyorum ki,; "hedefimiz ne?", "nerede sıkıntımız var?", "bu yasa bizi nereye ulaştırıyor?", "neler yapmalıyız?" sorularına yanıt arayabilelim. Umarım, çok uzatmam, aslında ben kısa konuşmayı beceririm genelde, ama umarım gene aynı şey olur.

Önce tabii şunu söylemek lazım. Bu fasıl açıldı ancak hepimizin de söylediği, vurguladığı gibi (bakanlık yetkilileri ve ABGS yetkilileri de aynı şeyi söylüyor) bu faslin kapanması gerçekten üzerimize düşen bütün ödevlerin yapılmasıyla olacak. Faslin açılması sadece müzakere edecek hale gelmiş olmamız anlamına geliyor. Önümüzde oldukça önemli bir yol var.

Bizim sektörümüzün yapısına bakılırsa, çok da kolay bir yol gözüküyor. Bir şeyi vurgulamak istiyorum: 12. Fasil açıldı, ama kardeş fasıllar var. 12. Faslin, yani Veterinerlik, Gıda Güvenliği ve Bitki Sağlığı Politikaları faslinin bana göre kardeş fasıllarından birincisi; 11. Fasil bu da Tarım ve Kırsal Kalkınma Faslı ki, bunun son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Tarım ve kırsal kalkınmanın özellikle de gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikalarından ayrılamayacağını düşünüyorum, ama o fasıl açılmadı.

Bu aksaklıklara yol açacak mı, belki onun da cevabını verir konuşmacılarımız. Yine ikinci kardeş fasıl 13. Fasil, Balıkçılık Faslı, onu da açamadık. Dolayısıyla, bir

tek faslı Veterinerlik Gıda Güvenliği Bitki Sağlığı Faslına açtık. Bu fasılların birini açmak ne derece etkin olacaktır? Bizim kaygılarımız var, bunları da paylaşmış olayım.

Bir diğeri; tabii ki biz tüketicimizin sağlığı için öncelikle atmamız gereken adımları atacağız. Kendi ülkemizin güvenli ürün üretmesi için ya da güvenle pazarlayabilmesi için atmamız gereken adımları atacağız. Ama bu adımları atmak yetmeyecek faslı kapatmak için, bilebildiğim kadarıyla, Kıbrıs sorunun da çözülmesi gerekiyor.

Şimdi, fasıl bizim sektörümüzle ilgili neler getirir, ne talep eder, bunu tartışmak önemli. Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin resmi sitesinde yayınlanan bilgi notunda, fasıl kapsamında Topluluk müktesebatına uyumun üreticiler, gıda ve hayvancılık işletmeleri, gıdayı depolayanlar ve satışını yapanlar üzerinde birtakım etkileri olacaktır. Bu çerçevede ülkemizde görünen hayvan hastalıklarıyla mücadele ve bazı ürünlerin kalitesi konusunda önemli bir uyum sürecine gereksinim duyulacaktır.

Bu ihtiyaçların giderilmesi açısından yapılması gereken çalışmalar zamana yayılacak. Bu çok önemli, öyle de olması gerekiyor. Yeni kurulacak işletmeler için AB standartlarında çalışma şartları kriterleri getirilecek; ancak mevcutların modernizasyonu için de belli bir süreç gerekecek ve bu süreç içerisinde gerçekleştirilecek.

Bu müktesebatın gereklilikleri çerçevesinde de birtakım istisnai uygulamalar, geçiş süreçleri talebimiz olacaktır. Tabii bu geçiş süreçleri, bunun sürece yayılacak olması bir anlamda çok rahatlatıcı. Çünkü, gıda işletmelerini, özellikle de bizim küçük işletmelerimizi, Avrupa Birliğinin hijyenik kriterlerine uymayan işletmelerimizi etkileyecek bir konu. Onun dışında, çok böyle hızlıca sadece yasaya yönelik çıktı sağlamak için bakalım: hayvanlarda, koyun, keçilerde küpeleme var. Küpeleştirme işlemlerinin tamamlanması ve tam uygulanması gerekiyor.

Hayvansal yan ürün dahil, hayvansal ürün işletmelerinin AB hijyen kriterlerini yakalaması, bunun için ulusal eylem planı oluşturulması, takip edilmesi gerekiyor. AB standartlarına uymayan çiğ sütün kullanımına ilişkin bir strateji belirlenmesi önemli. Hâlâ çiğ sütümüz AB standartlarına uygun değil çünkü. Hijyenik koşullarımız nedeniyle.

Hayvan hastalıklarının bildirimine yönelik yükümlülüklerin yerine getirilmesi. Şap hastalığına ilişkin eradikasyon programı, TSE, yani BSE kontrolüyle ilgili yem yasağı, spesifik risk materyali toplanması. Hayvan refahı koşullarının AB ile uyumlu olması ve sınır kontrol noktaları dahil olmak üzere, resmi kontrol sisteminin uygun bir şekilde uygulanmasının sağlanması. Buna yönelik olarak idari kapasite ve altyapının yeterli hale getirilmesi.

Bu maddelerin hepsi kendi içinde mutlaka çok önemli. Her bir maddenin üzerine saatlerce konuşulabilir. Ama benim konuşacağım kısım daha çok resmi kontrol sistemi ve sınır kontrol noktalarındaki idari kapasite ve altyapının yeterli hale getirilmesi. Bunu yapıyor muyuz? Yapmıyor muyuz? Bizim üreticimizi de çok yakından ilgilendiren hayvan hastalıklarının bildiriminde ne noktadayız ve tabii

işletmelerin modernizasyonu ile ilgili ne yapıyoruz, ne noktadayız? Daha çok bunların üzerine gitmeye çalışacağım.

Şimdi, yasaya dönersek; evet tüm bunları hedefleyerek bir yasa çıkarttık. Yasamızın adı: "Gıda Güvenliği Veterinerlik Bitki Sağlığı". Fasıla aynı. Ama bu yasa kontrol sistemlerini, gereklilikleri disipline eden, onun çerçeve hükümlerini getiren bir yasa. Bunun yanı sıra, bu yasanın uygulanması için gerekli idari yapının da yeniden sağlanması gerekiyordu. Aslında, Mecliste görüşülen iki yasa vardı: bunlardan birisi Gıda Yasası, diğeri de bakanlığın yeniden yapılanmasına dair olan yasa tasarısıydı.

Şimdi, bakanlığın yapılanmasına yönelik yasa tasarısı geride kaldı; Gıda Yasasını yayınladık. Gıda Yasası 13 Aralık'ta yürürlüğe giriyor. 13 Aralık'ta Gıda Yasasındaki değişiklikleri uygun bir şekilde, uygun bir idari yapıyla yönetebilmek için aslında bir idari yapılanma da oldu, benim bilebildiğim kadarıyla. Tarım Bakanlığı yetkilileri burada, yanlışım varsa, lütfen düzeltsinler.

Ama bu, beklendiği gibi bir yasa çıkartarak olmadı. Bu; uygulamadan sorumlu, bu alandan sorumlu Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü'nün, bakanlık içinde yapısının değiştirilmesi yoluyla oldu. Bu yapılanma, bir iç düzenlemeyle gerçekleştirildi.

Şimdi, bizim ülkemizde ne olursa olsun, yeni, topyekûn yeni bir sisteme adım atıyoruz. Yeni bir yasa, yeni bir fasıla yönelik hedeflerimiz var. Yeni bir yapılanma yapıyoruz ve bizler bu yapılanmayı hâlâ resmen bilmiyoruz. Bize görüş sorulmadı. İç yapılanma için böyle bir görüş alma zorunluluğu var mıdır? Hukuken yoktur. Ama bu yapılanma bütün sektörümüzü ilgilendiriyorsa, hepimizi ilgilendiriyorsa, bakanlığın yapılanması bu kadar tartışılmışken, yasayı geri çekip, ondan sonra bu yapılanmayı bir iç uygulama olarak, bir iç düzenleme olarak yapmayı doğru bulmuyoruz. Öncelikle, bunu vurgulamak istiyorum.

Bu yapılanmanın da mutlaka tüm kesimlerle tartışılması, tüm kesimlerin fikirleri alınarak, gerçekleştirilmesi gerekirdi.

Gelelim, bizim yasamıza; yasamızla ilgili uygulamalara. Yasa biliyorsunuz, o zamanlar çok yazıldı, çizildi, bizler de çok şeyler söyledik. Tabii farklı düşünen kesimler olabilir ama bize göre sorun alanı olan noktalardan birincisi; sabahki sunumlarda da gündeme geldi; resmi denetimlerin özele devredilip, devredilemeyeceği. Avrupa Birliği'nin uygun gördüğü; yani bu haliyle, çerçeve haliyle uygun gördüğü yasa; aslında denetimde yetkilerin özele devrinin kapısını hâlâ açar durumda.

Avrupa Birliğinde ve özel laboratuvarlar dışında, yetkilerin özele devrinin bir örneği yok; hatta böyle bir yetki devri yok. Çünkü zaten bir uygunsuzluk halinde yapılabilecek işlemleri devredemiyorsunuz. Siz birilerine özel denetçi diye görev vereceksiniz, bunu tanımlayacaksınız ve bunu yaparken, işinizi kolaylaştırmak adına yapacaksınız. O kişiler çıkacak, sektörde denedim yapacak; ama yaptığı denetim sonucunda uyaramayacak dahi; bunu böyle yapman gerekiyor diyemeyecek. "Şu mala ben şimdi el koyuyorum, insan sağlığını riske atan bir üründür, satamazsın" diyemeyecek; "malını piyasadan geri çek" diyemeyecek. Bakanlığa haber verecek, bakanlık gidip, tekrar denetleyecek.

Şimdi, bunun adı işin azalması mıdır? Pratikleştirilmesi midir? O kısmını bilmiyorum. Bunun uygulamaya yönelik ikinci mevzuatın oluşumunda Avrupa Birliğiyle uyumsuz noktalara gelebileceğini düşünüyorum. Fasıla açısından, bizim açımızdan önemli olan "Avrupa Birliğine uyum ya da değil" den çok, gerçekten insan sağlığını koruyacak sistemin oluşturulması. Biz de zaten bu sistemin bu nedenle doğru olmayacağını söylüyoruz sürekli.

İthalat kontrolleriyle ilgili bir farklılık var. Yasa riske dayalı ithalat kontrolünü getiriyor. Artık her ürünün sınırda kontrol edilmeyeceğinin dayanağını oluşturuyor en azından. Avrupa Birliğinde de böyle. Sınır kontrol noktalarında hayvansal ürünler ağırlıklı sınırda kontrol ediliyor. Ama onun dışında, bir noktadan yaygın bir risk varsa, riske dayalı olarak sınırda kontrol yapılıyor. Onun dışında, ürünlerin kontrolü piyasada gerçekleştiriliyor.

Şimdi, Avrupa Birliğiyle tam uyum halinde bizim de yapmamız gereken bu. Biz 50 bin işletmeyi denetleyemiyoruz; 500 bin satış noktasını hiç denetleyemiyoruz. Biz ürünleri sınırdan geçirirken, sadece hayvansal ürünleri ya da örneğin Çin'den gelen süt bileşenli ürünleri melamin nedeniyle risk olarak kabul edeceğiz ve sınırda denetleyeceğiz. Onun dışındaki ürünlere "buyurun piyasaya, piyasadan takip edeceğiz" diyeceğiz.

Biz piyasada şu an satış noktalarında hiçbir şeyi takip edemiyoruz... Kayıt dışılığı da buna eklerseniz. Yasa, Avrupa Birliğine uygun bir şekilde ikincil mevzuatta, ithalatta bu kontrol şeklini getirirse, bize göre bu da ayrı bir sorun alanı.

Laboratuvarların, resmi laboratuvarların akreditasyonu önemli bir sorun alanı. Çünkü laboratuvarlarımızın ihracattaki raporlarının tanınmasıyla ilgili sıkıntılar var.

Avrupa Birliği istihdamla ilgili kısımda sadece hayvansal ürün üreten yerlerde istihdamla ilgili koşullar getiriyor; onun dışında bir koşul getirmiyor. Biz de bunun üzerine Avrupa Birliğinde böyle bir zorunluluk yok diye, sorumlu yöneticilik müessesini kaldırdık. İstihdamı da belli bir işletme boyutunun altında kaldırdık. İşletmelerin yüzde 80'inde, asıl sorunu olanlarda kaldırdık.

Sorumlu yöneticilik sağlıklı işleyen bir mekanizma değildi. Bunu bizler en baştan beri bakanlığa iletmeye çalışıyorduk. "Bu müessesenin mutlaka düzenlenmesi lazım, bu haliyle işlemiyor" diye. Ama şu haliyle de çok daha büyük sorunlara gebe olduğuna inanıyoruz. Bunun aslında işletmelerin Avrupa Birliği normlarına taşınmasında da ne kadar önemi olduğunu göreceğimizi düşünüyorum ve hâlâ ikinci mevzuatta bu işletmelere yönelik belli kriterler getirilebileceğini düşünüyorum. Aksi halde, bu işletmelerin o seviyelere çekilmesini çok kolay görmüyorum doğrusu.

Yine, yasanın ikinci mevzuatının yayınlanmasıyla mutlaka açıklığa kavuşacak, ama halen var olan; sistem oluşturamadığımız sorunlarımız: ürünlerin geri çağırılması, imha prosedürleri, piyasadan toplatılması... Bunlarla ilgili prosedürlerimizin hâlâ eksik ve aksak olduğunu düşünüyorum. En son yaşanan et krizinde, etin bir türlü nereye gittiğini bilemeyişi, bir türlü bunu tam olarak açıklayamayışı da aslında bunun bir göstergesi. Bunların hepsi hem 12. Fasıla yönelik olarak çözülmesi gereken sorunlar; hem de bizim ülkemizde tüketici sağlığımız için, insanımızın güvenliği için ve dahası, sektörde gerçekten doğru, dürüst iş yapan kişilerin iş yapabilmesi, ama

onun yanında haksız rekabete yol açan, kuralına uymayan insanların da sektörden uzaklaştırılması için çok önemli.

Hemen toparlayacağım, bitireceğim. İki noktayı vurgulamak istiyorum: birincisi; işletmelerin AB kriterlerini yakalaması için adımlar atılması gerektiğini söylemiştim. AB kapanış kriterlerinde hayvansal ürün işleyen yani sorun alanı olarak görülen işletmelerin Türkiye'de yaklaşık 5 bin adet olduğu vurgulanıyor. Envanterde işletme sayısının 50 bin olduğunu düşünürsek; Geri kalan ne olacak? İşletmelerin hijyenik koşullarının ne olduğuyla ilgili bir çalışma var. Ama bu çalışmanın gerçeği sağlıklı bir şekilde yansıtmadığını düşünüyorum. Bunların doğru tespit edilmesi gerekiyor.

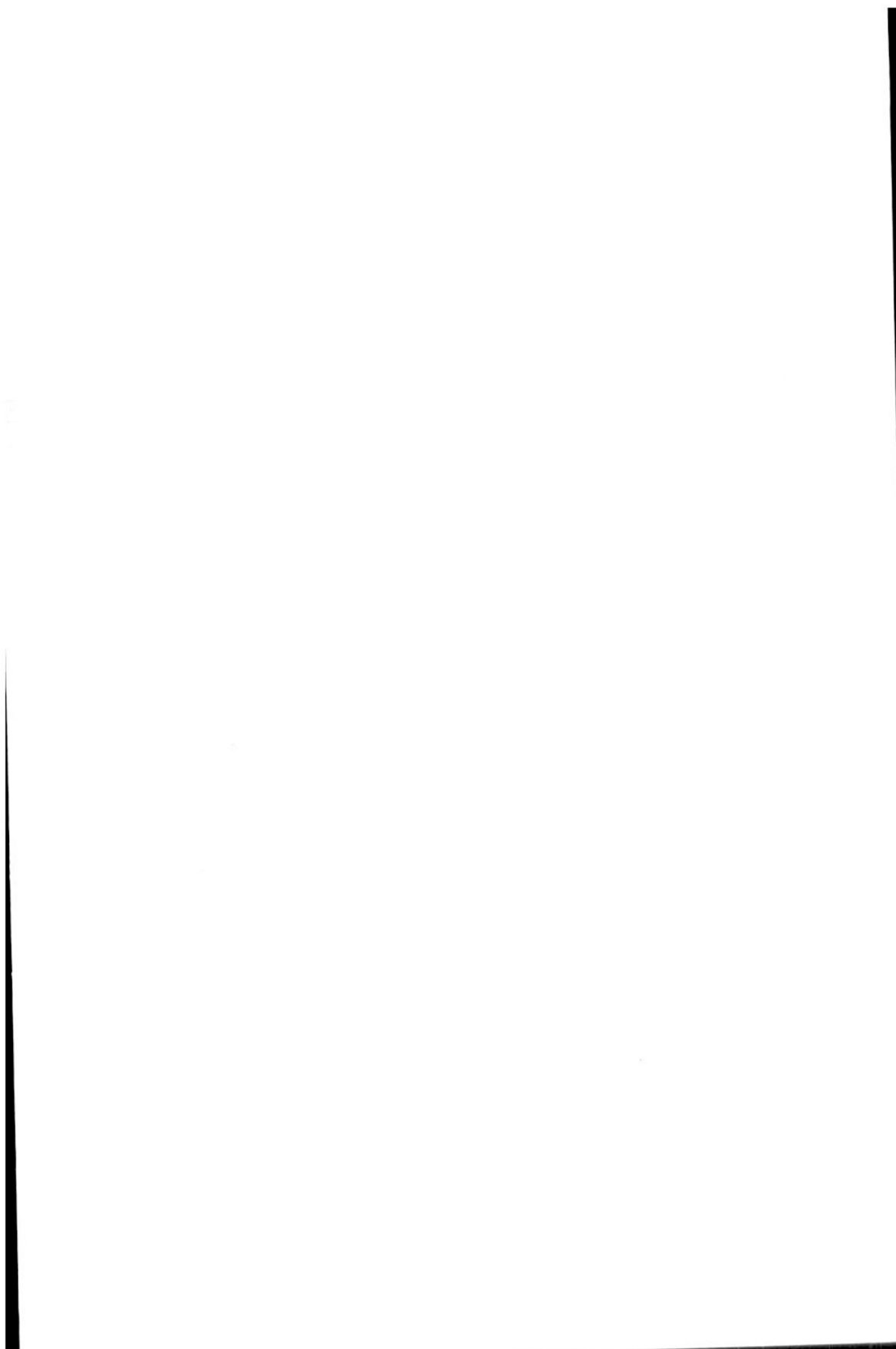
Hayvan hastalıklarıyla mücadele, başka bir meslek grubunun konusu mutlaka. Ama şunu biliyoruz ki, hayvan hastalıklarıyla ilgili mücadelede de yaşanan sıkıntılarda, idari kapasiteyle birlikte, bütçe yetersizlikleri çok büyük rol alıyor. Tazminata konu hastalıklar var; ihbarı mecburi hastalıklar var. Oysa bütün bu görünen hastalıklar gerçekten ihbar edilip, tazminata konu olsa, devletin bu tazminatları karşılayacak parası yok.

Onun için, bu noktada da çok gerçekçi bir söylem içerisinde değiliz şu an. Mutlaka bu tazminata konu hastalıkların gerçekten ya da ihbarı mecburi hastalıkların ihbarının sağlanması ve bu sistemin oturtulması önemli.

Yasada kamu denetimindeki meslek mensuplarının yetkileriyle ilgili de kimi kriterler var. O noktada da her ülkenin kendi birikimlerinin farklı olduğunu, Avrupa Birliğinin tek olmazsa olmaz kriterinin et kesim hanelerinde, et parçalama yerlerinde veteriner hekimlerin bulunması zorunlu olduğunu bir kez daha vurguluyorum.

Onun dışında, getirdiğimiz her türlü kısıt, bizim kendi ülke tercihimizdir ve bu kısıtların taassupla, belli bir mesleki taassupta yapılmaması gerektiğine inanıyorum. Bu yönde de endişelerimiz var. Bunu rahatlıkla söylüyorum. Mecliste de dile getirdik. Yasalar görüşülürken de, basınla da paylaştık.

Şimdilik bu kadar olsun, süremi aşmayayım, ikinci turda yine gerekirse konuşurum.

Mehmet BESLEME

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Başkanı

Çok teşekkür ediyorum Sayın Hocam.

Sevgili arkadaşlar; bu etkinliği düzenleyen üç odadan birisinin temsilcisi olarak, sabır gösterip bu vakte kaldığınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Doğal olarak değerli bilgilerini bizimle paylaşan ve şu anda panelde de olan bütün arkadaşlarımıza da örgütlerimiz adına bir kez daha şükranlarımı sunuyorum. Şeytanın avukatlığı bana düştü galiba, öyle de olsun.

Sabah açılış konuşmaları yapılırken, Türkiye Büyük Millet Meclisinden bu söz konusu yasanın düzenleme liderliğini üstlenen Vahit Beyden iyi bir nezaket mektubu almıştık. Onu da okumuştuk. Vahit Bey orada, Peygamber efendimizden güzel cümleler söylemişti. Ben onun yerinin burası olmadığını düşünenlerdenim. İnancı biraz zayıflardanım belki de. Doğru yerden bakmak gerekiyor ve ben “evrenin esas efendilerinin” cümleleriyle başlayalım diye de biraz oraya atıf yapmak istiyorum. Çünkü, ben materyalist olmanın gerekliliğine inanıyorum; çünkü ben bir mühendislik örgütünde bulunuyorum; çünkü bilim ve teknolojinin diğer işlerle pek de yeri yoktur diye düşünüyorum.

Sevgili arkadaşlar; 1974 yılında bu evrenin efendileri aslında bugünü birazcık hazırlamaya çalışıyorlardı ve Roma’da düzenlenen dünya konferansı sırasında ABD tarım bakanı şunları söylüyordu: “Gıda aslında bir silahtır, gıda pazarlık sandıklarındaki en önemli araçlardan birisidir. İnsanların size güvenip, dayanmalarının, size bağımlı olmalarının ve bu şekilde sizinle işbirliği yapmalarının yolunu arıyorsanız, onları gıdaya bağımlı hale getirmek bana kalırsa mükemmel bir yöntem” diyor.

Sabahtan beri konuşuyoruz, peki şu anda dünyamız ne durumda? Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü; yani FAO diye kısalttığımız örgüt, sabah da söylendi, defalarca da, yüzlerce kez de söylemek gerekiyor. 2009-2010 yılları arasında dünyada 100 milyondan fazla insan daha aç olmuş ve dünyadaki artış 1 milyara ulaşmış durumda.

Sistem bu şekilde de devam ederse, bunun 1,5 milyar, belki de ilerleyen günlerde dünyanın en az yarısını tehdit etmeyeceğini düşünmek herhalde iyi niyet olur diye düşünüyorum.

Bütün bunlara rağmen, ülkemizde de neredeyse nüfusumuzun yüzde 40’ı ya açlık tehlikesiyle karşı karşıya ya da yeterli gıdaya ulaşamamakta, yeterli beslenmeyi sağlayamamakta.

Nasıl bir yerdeyiz? Hiç kimse açlık sorununun nüfus artışından kaynaklandığını söylemesin. Bir kez daha tekrar ediyorum. Bugün yaşanan açlık sorunu gıda üretiminin azlığından veya nüfusun artışından değil. Spekülatif yöntemlerle artırılan gıda fiyatlarının yükselmesinden kaynaklıdır.

Yine FAO “2009 yılında gıda üretiminin oldukça iyi olduğunu söylüyor; ancak gıdada dışa bağımlı olan yoksul ülkelerin yüksek fiyatlar nedeniyle gıda ithalatında büyük sorunlar yaşadığı bir gerçektir” diyor raporunda.

Sevgili arkadaşlar; bu dilimde bir de enteresan ironiyle yüz yüzeyiz. Dünya bir taraftan 1 milyar açığı söylerken, bir taraftan da herhalde Sevgili Gökhan'ın söylediği gibi, biz kuzeyde bunları konuşurken, güneydekiler de şunu söylüyorlardır ya da şöyle bir sempozyum yapıyorlardır. Utancın tarihsel adı "obezite" çünkü, neredeyse 1 milyara yakın da obezite hastası dünyada var; kaynaklar bunu söylüyor.

Ülkemizde ve dünyamızdaki açlığın nedenleri aslında bence efendinin söylediği sözlerde gizli diye düşünüyorum ve bunu iyi okuyabilmek, bu anlamda da dünyadaki egemen politikalara biraz bakabilmek gerekiyor.

Bugün ya da bu hale gelmemizin arkasında bence birincil derecede tarımın şirketleşmesi yatıyor galiba. Gelişmiş ülkelerin kendisi, tarımını tamıyla neredeyse bir sanayiye ve ekilebilir arazileri de neredeyse bir fabrikaya dönüştürmüş durumda.

Sanayileştirilmiş bu tarımsal üretimde kullanılan girdilerin tümü sentetik gübresinden, ilacına kadar, tarım makineleri yakıtı, makinelerin bakımı, elektrik enerjisi, taşıma, dağıtım, tohum, sulama gibi kalemlerden oluşuyor ve doğal olarak üretimden kazanılan bütün bu paralar da bütün bu girdiler için harcanıyor.

Yine gelişmiş ülkelerde çiftçiler yaptıkları bu üretime karşı ellerinde çok fazla bir şey kalmıyor ve doğal olarak destekleniyorlar. Çünkü, artık bunlar özgür de değiller. Çiftçi kendi arazisinde nasıl üretim yapacağına karar vermekten aciz durumda.

Tekellerle yaptığı sözleşme gereği, üretimlerini yapmak durumundalar. Hangi ürünü üreteceği, hangi tohumu kullanacağı, tarlasına hangi ilacı atacağı, hasadı ne zaman yapacağıysa, o sözleşmeyi imzaladığı firmalar tarafından belirleniyor.

Türkiye'ye de diyorlar ki ya da azgelişmiş ülkelere "bu bir modern rekabetçi tarım koşullarıdır, sizler de bunlara uymalısınız" ama, bütün bunların yanında özellikle, küçük köylünün tasfiyesini gündeme getiriyorlar. Bunların büyümesini, işletme ölçeklerini büyümelerin söylerken de şunu göz ardı ediyorlar. Büyüyen ölçeğin doğuracağı yeni mülkiyet sorunları ne olacak, yabancı ya da Hazine arazileri üzerinde kurulacak organize tarım ya da hayvancılık bölgelerinde sermayenin yeni alanları nerede? İşte Cargill meselesi. Sanırım, bunun en somut örneği bizim ülkemiz için.

Şirketleşmeden söz ediyorsanız, doğal olarak, eşyanın doğası gereği bir de tekelleşme söz konusu sevgili arkadaşlar. Ben bütün dünyada bunların olduğunu düşünüyorum. Tarımda tekelleşme çok belirgin bir şekilde istatistiklere de yansıyor. Mısırı kimin, buğday ihracatının yüzde 85'i sevgili arkadaşlar, pirincin yüzde 80'i altı ülkeden geliyor ve bunlar hakimler. Mısırın yüzde 70'i üç ülkeden kaynaklanıyor. Şirket bazında ADM, Cargill, Bunge dünya mısır üretiminin neredeyse tamamının egemenliğine sahip. Altı şirket dünya hububat ticaretinin yüzde 85'ini elinde tutuyor. Üç şirket dünyadaki kakaonun yüzde 83'ünü, yine üç tane firma muzun yüzde 80'ini elinde tutuyor sevgili arkadaşlar.

Tohum, GDO'lu ürünler denilince de ister istemez aklınıza Montanso firması geliyor. Doğal olarak tekelleşme var ve GDO da işin içine girdikten sonra, bir başka şey daha var önümüzde, o da patent. Buna da biraz dikkat çekmek gerekiyor.

Tarım alanlarının yabancılar satışının dışında, yapılan düzenlemelerle beraber, yeniden yaşamın kendisi patentleşmeye çalıştı. Köylü ve üretici girdiden çıktığı tüm alanlarda tamamen bağımlı hale gelebiliyor. Aslında, bilimsel geleceğe baktığımızda ya da bilim adamlarının önüne baktığınızda, gelecekte hiç o kadar kötü gözüküyor, teknik anlamda söylüyorum.

2050 yılında dünya nüfusunun 9 milyara ulaşacağı tahminleri var. Uzmanlar aslında 9 milyar kişiye yetecek gıda üretim potansiyelinin bulunduğu konusunda da hemfikirler. Sanırım sorun, insanlığın en temel hakkı, yani beslenme hakkının piyasaların merhametine terk edilemeyecek kadar önemli olduğunu kavrayabilmekten geçiyor. Tam bu özetleri yaşamıştık.

Yine geleceğe baktığımızda, piyasa anlayışı eğer devam ederse, patent haklarından artan enerji fiyatlarına, biyoçeşitlilikteki şiddetli kayıpların, özellikle iklim değişikliğinin sulardaki ve doğal kaynaklardaki azalmanın insanlığın doğal olarak gıda üretimini tehdit edeceği öngörüsünde bulunmak çok da hayalci olmayacaktır.

Panel konumuz bunlar değildi. Tam böyle bir süreçte Türkiye’de biz bir yasayla yüzleştik, sevgili arkadaşlar. Biliyorsunuz, 11 Haziran 2010 tarihinde Meclis Genel Kurulunda “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” adı neredeyse bir paragraf. Ben bunu kısaltmak istedim, şöyle ucube bir kısaltması var. Başlıklarını alıyoruz, kısaltmak için. Çoğu arkadaşımız hatırlayacaktır aslında. Bir dönem Tansu Çiller’le, Ecevit arasında bir söz diyalogu vardı. “He-Man” diye ifade ediyordu Sayın Başbakanı, Çiller Hanımefendi. En sonunda Ecevit’in şöyle bir yanıtı oldu: “She Woman” ben de bu yasaya artık “This Lowe” yani kendi içimizde artık bundan sonra, bu ucube kısaltması olmayan şeye bu yasa diyeceğim.

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunundan söz ediyorum. Bu kanun sevgili arkadaşlar; gıda güvenliğinin sağlanmasından tamamen bence uzaktır. Yeterli hukuki ve teknik altyapıdan yoksundur. Yeterli, nitelikli ve uzman personel bilgisi olmadan çıkartılmıştır. Süreci doğrudan yaşayanlardan birisiyim.

Yasa sürecini iyi yönetebilecek bugün Türkiye’de siyasi ve bürokratik iradeyi ve anlayışı bulmak ve bu anlamda bunu göğüsleyebilecek bürokrasiden söz etmek ne yazık ki mümkün değildir. Bu yasa ilgili tarafları, meslek ve sektör temsilcilerini yasama sürecinin tamamen dışında tutmuştur. Bu yasa somut, bilim ve ülke gerçekleri gözölmeksizin hazırlanmıştır.

Ne yazık ki, bu haliyle halkımızın, ülkemizin çıkarlarını koruyan bir düzenleme de elbette getirmemiştir. Bu yasa gıda güvenliğini sağlamaya yönelik çözüm üretmek yerine, gıda alanlarını sadece hayvansal ürünler olarak gören bir anlayışın ürünüdür. Veterinerlik hizmetleri, veteriner hekimlik çok önemli arkadaşlar. Ama ne yazık ki, bu yasada hekimlik mesleğini öne çıkarma var kaygısı gibi, bir de bir eleştiriyi buradan sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bu yasa, Sevgili Petek’in de söylediği gibi, sorumlu yöneticilik uygulamasını neredeyse tamamen kaydırmış, zaten sıkıntı olan bu müessesede özellikle ülke geleceği için kayıt ve denetim dışılığı, merdiven altı üretimi de özendirmiştir.

aslında kendi egemenliğini elde etmek için siyasi bir gereklilik, gelecek nesillere karşı da toplumsal bir sorumluluktur diye düşünüyorum.

Sonuç olarak sevgili arkadaşlar; Türkiye'de çoğu alanda olduğu gibi, tarım ve gıda alanında da yapılacak düzenlemelerin ve uygulanan politikaların, makro planların bir parçası olarak tarım, sanayi, çevre, orman, bilim ve teknoloji, eğitim ve sağlık politikalarıyla entegre olarak ele alınması zorunluluğu olduğunun bir kez daha altını çizmek gerekiyor. Aksi durumda, belirlenecek uzun ve kısa erimli planlama öngörür ve atılacak stratejik adımlar eksik ve anlamsız olacaktır.

Evrenin efendileriyle ilk sözü başlatmıştık, sevgili arkadaşlar. Ben de ideolojim gereince, "son sözü tarihte direnenler söyler" diyenlerden birisiyim. Son söz olarak da şunları söylemek gerekiyor: -Yine bu söz benim değil- Dünya Gıda Egemenliği Formu; Topraksız Köylüler Hareketi; Ulusal Koordinasyon üyesi bir arkadaşımız şunu söylüyor: -Kendimce çevirmeye çalıştım- "Gıda egemenliğine sahip olmak için her halkın paralel olarak bir siyasi egemenliğe sahip olması gerekliliği vardır. Kısaca, gıda üretiminin bağımsız, ancak halkların kendi toprakları üzerinde bağımsızlığını sağlayabilecek siyasal olanaklara, uygulanan politikalara baskı yapabilecek siyasal araçlara sahip olmasıyla mümkündür.

Ülkeler toprak açısından bakıldığında, bir bağımsızlığa sahip görünebilirler. Fakat, bu topraklardaki egemenlik halk tarafından kullanılıyor olmayabilir"

Değerli arkadaşlar; yeni Gıda Yasası ve 12. Fasıl Müzakere Süreciydi bizim konumuz. Ben yasa üzerinde eleştirilerimizi, yeni düzenlemeler için de önerilerimizi sunmaya çalıştım. İşin Avrupa Birliğiyle olan bir de 12. Fasıl Müzakere Süreci var ki, bu yasa da gösteriyor ki, biz müzakere süreciyle çok fazla herhalde ülkemizin gerçeklikleriyle yüzleşemeyeceğiz.

Bu yasayla müzakere sürecini başlatmışsak eğer biz, korkarım bu müzakere süreci, müdahale sürecine dönüşmüş durumdadır. Bize düşen, teknik elemanlara ve tüketicilere düşen, önümüzdeki süreçte bu mantıkla devam edersek, korkarım bu müzakere sürecine karşı mücadele süreci olacaktır.

Sevgili Fatih; 12. Fasılla ilgili çalışmalarını ve sunumu paylaşacak. Ben de sözümü burada bitiriyorum.

Fatih TAŞDÖĞEN

Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Üyesi

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; günün bu son saatlerinde yorgunluğun iyice gözlere düştüğü ve gerçekten de bu saate kadar sabırla dinlediğiniz; bu kadar önemli bir günü bizlerle paylaştığınız ve nihayetinde ortaklaştığımız anlayışa hizmet etmeniz nedeniyle hepinize saygılarımı ve sevgilerimi sunarak, sözlerime başlamak istiyorum.

Konu gerçekten önemli. Üzerinde uzun yıllardan beri çalışılan bir konu. Çünkü, gıda alanında yapılan mevzuatlar bugünün konusu değil, malum gayet iyi bilirsiniz. Bakanlığın bu alanda yapmış olduğu çalışmalara uzun yıllardan beri bir şekilde emek veren ve nihayetinde geline nokta itibarıyla ortaya çıkan kanunun ülkemizin ihtiyaçlarına cevap verdiği konusunda şüpheleri olan bir konumda sizlerle görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Zira, gıda güvenliği ya da gıda güvenilirliği tarihsel anlamda bakıldığında zaman, hep Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri olmuştur. Nihayetinde, bu sadece bize özgü değil, bütün dünyanın en önemli konularından birisidir.

Bütün gün boyunca arkadaşlarımız dünyadan örnekler verirken, aslında konunun ne kadar önemle ele alındığını sizlerle paylaşmış oldular. Bizler de bugün bu panelde sizlerle geline son nokta itibarıyla, kanunun hangi amaca hizmet edebileceği, 12. Faslin belki de açılış kriterlerinden birisiydi, ama gerçek amacı, gerçek anlamı o faslin içerisinde ana kriter miydi, yoksa başka amaçlara mı hizmet edecek şekilde bir çalışma yürütülmüştü? Yaptığımız çalışmalar, fiilen içerisinde bulunduğumuz süreç dolayısıyla şahit olduklarımızı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bildiğimiz gibi, laik cumhuriyetimiz kurulduktan sonra, ülkemizin ihtiyacı olan bu anlamdaki gıda güvenliğini tesis eden ya da gıda denetim ve kontrol hizmetlerini bir şekilde temsil eden kanun 1930'lu yıllarda Umumi Hıfzıssıhha Kanunuyla başladı. 50'li yıllarda malum, Gıda Maddeleri Tüzüğüyle Türkiye 1995 yılına kadarki süreci idare etmeye çalışır.

Bu tarihe kadar müstakil bir kanun olmaması sebebiyle, ancak Türk Ceza Kanunu içindeki bazı hükümlerle denetim ve kontrol hizmetleri sonucu oluşan olumsuzluklar bir anlamda karşılık bulur.

Yıl 1995, Türkiye'yle Avrupa Birliği arasında 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı imzalanıyor; yani Gümrük Birliği Anlaşması. O anlaşma kapsamında mevzuat uyumu için dokuz tane kanunun çıkarılması öngörülüyor ve bu anlamda bir çerçeve kanun çıkartılıyor. Tabii ki, bu çerçeve kanunla o dokuz kanunun Bakanlar Kurulundan; yani Kanun Hükmünde Kararname niteliğinde çıkabileceği şekilde bir hukuki düzen oluşturuluyor. O dokuz Kanun Hükmünde Kararnameden birisi de gıda alanında yapılacak olan düzenleme.

Bu nedir? Sizlerle paylaşmak isterim. 560 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname. Yani, nihayetinde söylenmesi gereken şudur ki, 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Avrupa Birliği mevzuat uyumu için çıkarılmıştır, değerli arkadaşlar. O güne kadar birçok üründe ağırlıklı denetim yürüten Sağlık Bakanlığından görev, üretimde Tarım Bakanlığına ve piyasa denetimi de Sağlık Bakanlığıyla işbirliği yapacak şekilde belediyelere intikal etmiştir;

sular hariç olmak üzere. Sularda bütün görevler Sağlık Bakanlığında kalmıştı, o günlerde.

Peki, yıllar itibariyle ne değişti? Türkiye'de gıda sanayi çok büyük değişimlere imza mı attı? Türkiye'de tarım sistemi gerçekten de baş edilemeyecek kadar kontrolsüz hale mi geldi? Neden yıllar itibariyle yeni mevzuatlar üretmek gerekliliği çıktı ortaya. Ben hatırlıyorum; 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede emeği olan birkaç kişiden bir ikisi yine burada, birisi Sayın Meftune Emiroğlu'dur, Oturum Başkanı; bir diğeri İsmail Mert'tir. Biz de hasbelkader ucundan, kenarından tuttuk, o yıllarda.

Bu mevzuat demin ifade ettiğim gibi, Avrupa Birliğiyle uyum çerçevesinde ve Avrupa Birliğiyle mevzuat uyumunu sağladığı gerekçesiyle Bakanlar Kurulu tarafından çıkartılmış olan bir düzenlemeydi. Ama, Kanun Hükmünde Kararname olması sebebiyle bildiğiniz üzere, ceza verme yetkisi yoktu. Çünkü, Kanun Hükmünde Kararnamenin ceza alanını temsil etmesi mümkün değildir; bu hukuk düzeninde karşılık bulmaz. Zira, cezayı ancak millet verebilir ya da millet adına görev yapan demokratik parlamenter sistemlerde son karar merci niteliğindeki Parlamento verebilir; yani cezalar ancak kanunla düzenlenebilir.

Kanun Hükmünde Kararname, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarıldığı için ceza içeriği yoktu. Bu çerçevede değişen bazı nedenler dolayısıyla da 2004 yılında yeni bir kanun ortaya çıktı. Bu kanun, 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bana göre kötü bir kopyasıydı, ama ceza hükümleri içeriyordu. Bu neydi? 5179 sayılı, hatta adı da aynıdır. Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin kanunlaştığı, değiştirildiği kanun.

Yine hemen arkasından yeni arayışlar; yeni beklentiler ortaya çıkmaya başladı. Zira, her kanun ihtiyacı ortaya çıkmaya başladığı esnada mutlaka mesleki anlamda birilerinin beklentisine hizmet edebilecek şekilde bazı argümanlar maalesef sisteme, sürece hakim olur. Nihayetinde, ilk önce o zaman Bakanlık Hukuk Müşavirliğinde fiilen çalışıyordum ve bu kanuna da ben bakıyordum. Karşımıza dördü gıda kanunu çıktı. Yanıştı, dört ayrı kanunu bir pakette çıkartma isteği vardı. Bizler itiraz ettik, bunun yanlışlıklarına karşı durduk. Bu kanun daha sonra tekleştirildi.

Adına ne denildi? "Veteriner Hizmetleri Gıda ve Yem Kanunu Taslağı" denildi. Biz yine bunun uygun olmayacağını ifade ettik. "Siz misiniz karşı çıkan? O zaman, bir de buna Bitki Sağlığını ilave ederiz" diye karşımıza Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Taslağı çıktı.

Bakınız; sabahtan beri görüşülenler de, konuşulanlar da, bu alanın entelektüel birikimini temsil eden sizlerle, bütün panelistlerle ya da oturumda bildiri sunan dostlarla, arkadaşlarla ortaya konulan şudur: Gıda alanı tek bir mesleki alana indirilebilecek kadar, indirgenebilecek kadar müstakil bir hizmet alanı değildir. Birden fazla mesleki alanı içinde barındırır ve asıl olan, doğru hedefe yönelebilmek için, o meslek alanlarının uzmanlık yeteneklerini ve niteliklerini bu sürece aktif olarak katabilmenin yol ve yöntemini bulabilmekten geçer; ülkeye ancak böyle hizmet edebilirsiniz.

Kanunun adına bakınız. "Veteriner hizmetleri" diye başlıyor. Başlayınca, zaten durmak gerek orada. Veteriner hizmetleri bir mesleki alanı ifade eder arkadaşlar; bir mesleği ifade eder. Meslek kanunları bir konunun genel içeriğini, bütün hükmü şahsiyetini temsil eden, hatta ön sözünden, son sözüne kadar söylenebilecek bir alan içerisinde sadece atıf yapılarak, bulunabilen bir alan olmak zorundadır.

Veteriner hizmetleri diye başladığımız esnada, otomatikman bir mesleki alanı tanımlandırarak, tarif ederek, onun mesleki yetki ve sorumluluk alanını belirleyerek, arkasından gelen cümlelerle, o meslek alanının içinde, diğer meslek alanlarının ne tür hizmet yapacağını ya da hangi meslek alanlarının o alanın içinde hizmet göreceğini siz tariflendirmiş olursunuz.

Niye veteriner hizmetleri diye başlayıp da, arkasından ziraat mühendisleri hizmetleri, gıda mühendisi hizmetleri diye de devam etmiyorsunuz. Edemezsiniz, etmeye ihtiyaç yok. Doğru da olmaz, ama veteriner hizmeti dediğiniz alanı siz eğer hayvan sağlığı ya da hayvansal ürünlerden kaynaklanan gıda güvenliğinin temin edilmesi anlamında yorumlarsanız, bir kere gıda güvenliği bir bütündür. Hayvancılık alanını ya da hayvansal ürünler alanını bunun dışına taşıyamazsınız.

Eğer hayvan hastalıkları konusunu sadece bu sürecin bir parçası haline getirmek istiyorsanız, tıpkı "bitki sağlığı" cümlesini kullandığımız gibi, bitki sağlığından sonra, "hayvan sağlığı" ibaresini kullanarak, bu kanun içinde yer verebilirsiniz. Tıpkı, 12. Fasıl başlığı gibi. 12. Fasıl başlığı ne? Biz biliyoruz ki, "Gıda Güvenliği, Bitki ve Hayvan Sağlığı" başlığı.

Bakınız; kanunun adı ne? Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. İşin içinde veteriner hizmetleri var, mesleki bir alanı tariflendiriyor. İşin içinde bitki sağlığı var, işin içinde gıdalla ilgili her türlü alan var. Denetim, kontrol hizmetinden tutun, örgütsel yapıya işaret edinceye kadar ve işin içinde bir de yem alanı var.

Bu kadar birbirinden aslında ilintili, fakat farklı alanı nasıl yapıp da bir araya getirdiniz, doğrusu şüpheyle yaklaşmamak mümkün değil. Bu işin içinde başka işin olduğu açık. 12. Fasıl açılacaktı zaten, öyle ya da böyle açılacaktı. Bir şekilde mevzuat uyumuna ihtiyaç vardı, yoktu. Siz eğer kanunu bu şekilde çıkartmayıp da, bir başka şekilde ve olması gerektiği gibi, yani ülkemizin ihtiyacının olduğu gibi, yani Türkiye'nin üretim yapısının yüzde 82'sinin bitkisel ürünlerden kaynaklanan olumsuzlukları içerebilecek ve eğer amaç gıda güvenliğini temin edebilmekse, bu üretim alanıyla ilintili olabilecek şekilde bir düzenlemeye imza atmanız gerekirdi. Bununla başlayacak şekilde bir düzenlemenin içerisinde siz ana olarak gıda güvenliği sistemini kontrol eden bir düzenleme yapardınız. Yan kanunlar olarak ya da yan düzenlemeler olarak bu şemsiyenin altına giren bütün alanları yine kanunlaştırabilirdiniz.

Avrupa Birliğiyle uyum demeyin; Avrupa Birliğiyle uyum yok, niye yok? Avrupa Birliğinde çünkü veteriner hizmetleri başka bir düzenleme, başka bir mevzuat alanını temsil eder. Avrupa Birliğinde gıda alanı, gıda ve yem denetimine, kontrolüne ilişkin; hatta bazı örgütsel alandaki değişikliklere ilişkin bir düzenlemeyi ifade eder. Dolayısıyla, Avrupa Birliğiyle uyumdan kasıt, bir kere birebir anlamda mevzuat

uyumunun olmadığı açık. Avrupa Birliğinde tek bir mevzuatın, tek bir düzenlemenin olmadığı da açık. Bunu Parlamentodaki alt komisyonlarda da, tali komisyonlarda da, ana komisyonlarla da yüksek sesle ifade ettik; ama maalesef karışımızda bir duvar vardı. Çünkü mesleğinin kahramanı olmak isteyen bir bakan vardı.

Zira, kanun içeriğine girildiği zaman, gerçekten de olumsuz diye ifade edeceğimiz bir sürü olumsuzluktan bahsetmek mümkündür. Dört tane farklı alanda birbiriyle ilintili olmayacak şekilde bir mevzuat hiyerarşisi oluşturulduğunu söylemiştim, izin vererseniz bunu örnekleyeyim. Mesela, veteriner hizmetlerine ilişkin alanda yer bulan, veteriner müstahzarlarının ithalatının, üretiminin, pazarlanmasının dahil olmak üzere, ya bir veteriner eliyle ya da veteriner hekim gözetiminde, yani onun çalıştırılması zorunluluğunda onaya tabi olacak işlemlerin yapılacağına ilişkin hüküm varken, bunu net bir şekilde ortaya koymuşken, zirai mücadele ilaçlarına ilişkin mesela, satışın kimler tarafından yapılacağına ilişkin hiçbir hüküm yok. İthalat herkes tarafından yapılabilir; herkes tarafından satış yapılabilir.

Yine gıda gibi bir alan, amaç gıda güvenliğini tesis etmek. Şu hale bakın, gıda yine herkes tarafından ithal edilebilir, herkes tarafından pazarlanabilir; herkes tarafından dağıtımı yapılabilir ve nihayetinde, bu alanda her isteyen her şeyi yapabilir. Bu bir örnektir, bunun gibi bir sürü olumsuzluklar var.

Bu mevzuatın içerisinde yine olumsuz olan, bizim için çok önemli olan hususlardan birisi, sorumlu yöneticilik müessesesinin ortadan kaldırılması. Deniliyor ki, Avrupa Birliğiyle uyum için bu mevzuatı çıkardık, Avrupa Birliğinde böyle bir müessese yok, dolayısıyla, bizde olması da istenilmiyor. Yalan, açık ve net bir şekilde ifade ediyorum, koca bir yalan; niye yalan? Biraz önce söyledim, arkadaşlar sorumlu yöneticilik müessesesi hangi kanunla geldi? 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle. 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararname niçin çıkmıştı? Biraz önce ifade ettim, Avrupa Birliğiyle, Gümrük Birliği anlaşması kapsamında uyum için.

5179 sayılı Kanun ne zaman çıktı? 2004 yılında. Niye çıktı? Yine, Avrupa Birliğiyle uyum için. Peki, her ikisinde de sorumlu yöneticilik vardı da, Avrupa Birliği niye karşı çıkmadı? Ben o müzakere sürecinde yıllarca emek verdim, Avrupa Birliği tarafından bize o dönem, yani emek verdiğim, çalıştığım dönem içerisinde neden sorumlu yöneticilik var diye, hiçbir olumsuz cümle duyduğuma şahit olmadım.

Arkadaşlarım buradalar, birçok arkadaş yine bu sürecin parçasıydılar. Hangi arkadaşım böyle bir olaya şahit olmuştur, doğrusu ben hiç duymadım. Eğer, böyle bir düzenleme yoksa, arkadaş senin sorumlu yöneticilikle derdin ne; niye böyle bir müesseseyi ortadan kaldırıyorsun? İşte muhatapları burada. Sorumlu yöneticilik ilk olarak çıkarken, üç temel amaç için çıkmıştı.

Bunlardan birincisi; atölyeden işletmeye, işletmeden fakülteye geçen süreç içerisinde, babadan oğla geçen yöntemlerle, bu zinciri kıramayan, bilgi birikiminin yetersiz olduğu alanda mühendislik bilgisini sürece katmak ve bir anlamda gıda sanayinin kalkınmasına katkı sağlamaktı; yani yeni bir devrim yapmaktı. Elimizde bulunan tarımsal ürünlerin daha yüksek seviyede işletmesi, katma değer yaratılabilmesi için bir olanak sağlayacak, bilimsel performansı işin içine sokmaktı. Nedenlerden birisi buydu.

İkincisi neydi? Bakanlığın, yani devletin eksik gıda, denetim sistemine katkı sağlamak. Uç denetim elemanı gibi, bir anlamda görev yapmasını arkadaşlarımızın sağlamaktı.

Üçüncüsü neydi? Bu ülkenin kıt kaynaklarıyla, yani hepimizin kursağıımızdan, giyeceğimizden kesip, okuttuğumuz, emek verdiğimiz ve entelektüel birikimle donattığımız o gençlerimizin ülkelerine hizmet yapmalarına, istihdam yaratarak, olanak sağlamaktı. Bu ulvi amaçların hangisi kötüydü; hangisi sizi rahatsız ediyor arkadaş; neden bu müesseseyi ortadan kaldırdınız, derdiniz ne? Derdi başka. Derdi olmayan bir müessese oluşturmaktı. Birileri bu işten en başından beri rahatsızdı.

Bakınız; Avrupa Birliğinde var, doğru. Şu andaki mevcut mevzuatın içerisinde biraz önce uzun ismini saymış olduğumuz mevzuatın içerisinde veteriner hekimlere sağlanan iki tane olanak var. Bunlardan birisi, resmi veteriner hekim, yani devlet adına bu görevi ifa edecek olan veteriner hekimlerin yetki ve sorumluluklarını tanımlandırıyor, ikincisi bakınız, bu yetmiyor. "Yetkilendirilmiş veteriner hekim" diyor. Ne anlama geliyor bu? Resmi veteriner hekimin görevinin özelleştirilmek kaydıyla, veteriner hekimler tarafından yapılmasına olanak sağlayabilecek şekilde bir düzenleme, bir düzeltme yapmak. Bir taraftan mühendisi sen sektörden uzaklaştırıyorsun, öbür taraftan veteriner hekimlere yeni bir kadro ihdas ediyorsun, yeni bir müessese ortaya koyuyorsun.

Ben algılıyorum, karşımdaki insanlarla empati yapabiliyorum. Biz bu alanda büyüdük, gıdayla büyüdük, gıdayla geliştik ve bütün alanımız, bütün hayatımız gıdaya odaklanmış bir şekilde yaşadık, bu yaşımıza kadar bu sürecin içinde hep görev yaptık.

Karşı tarafın düşüncesini biliyorum. Aynı anda birbirini sorgulayabilecek şekilde iki tane müessese kalmasın ortada. Çünkü, yetkilendirilmiş veteriner hekimin özlük haklarıyla, yarın öbür gün göreceksiniz, çok yüksek seviyede hak ve yetki verebilecekleri ve bu alandan büyük oranda mali destek alınabilecek şekilde mesleğe aktarılacak bir rant alanı olarak göreceksiniz, etkin bir görev alınacak. Sorumlu yöneticiliğin o kısır şartları içerisinde oluşturulmuş olan müessesesyle bunu sorgulatmayan, en iyisi yıkalım, o yapıyı yıkalım, burada tek bir yapı oluşturalım dolayısıyla, istediğimiz amaca hizmet etmiş olsun gibi bir amacın olduğunu ben düşünebiliyorum; algılayabiliyorum.

Peki, yetkilendirilmiş veteriner hekim var; resmi veteriner hekim var. Niye resmi mühendis yok? Niye resmi yetkilendirilmiş mühendis yok? "Efendim, o alan özel" kim demiş özel? Sen eğer Litvanya'yla, Almanya'yla, yani ağırlıkla hayvancılık sektörüyle süreci planlayan bir yapıyı da eğer Türkiye'yi eşleştirmeye kalkarsan, tabii ki öyle bir güdük yapı ortaya çıkabilir; ama Türkiye'nin üretim yapısı biraz önce de ifade edildiği gibi, ağırlıkla coğrafi özelliklerinden kaynaklanacak şekilde farklı.

Çok zamanımızın olmadığını biliyorum. Dolayısıyla, konuyla ilgili çok detaylıca konuşmak gereken şeyler var. Yine önemli hususlardan birisi ifade edildi. Doğrudur, hizmetin özelleştirilebileceğine ilişkin bir hüküm var metnin içerisinde. Birileri heveslenebilir, bakın orada meslek örgütlerini de tanımlıyor, acaba bize de oradan bir ekmek düşebilir mi? Hani, o görevin bir kısmını bize verirler de, biz de

meslektaşlarımızı istihdam ederiz ya, işte böylece sektöre bir şekilde dahil olabilir miyiz gibi düşünülebilir.

Arkadaşlar; orada önemli şeyler var. Gerçek ve tüzelkişilikleri aktarılacağına ilişkin bir hüküm var. Burada asıl amaç, gerçek kişilere aktarmak görevi ve bir şey daha var. Vakıflara aktarmak aynı zamanda, böyle bir amaç var. Şimdi, siyasal düzlemin Türkiye'de nasıl şekillendiği ve nasıl bir sürecin önemli bir parçası haline geldiği bir yapı içerisinde sizce mühendisler ekmek yedirirler mi? Bence hiç ümit etmeyiniz.

Bu ancak, birilerini susturabilmek için, tabiri caizse, bizlerin dimağına bir parmak bal çalabilmek için konulmuş olan hükümlerdir. Bunu da gayet iyi biliyoruz ki, bu alan bir rant alanıdır. Bu rant alanını kendi yandaşlarına, kendi partdaşlarına, kendi yoldaşlarına, kendi zeki çocuklarına bir şekilde aktarmanın yol ve yöntemlerini bulacaklar ve bizler de uzaktan bu sürecin sadece birer edilgen faktörü olarak ve olumsuzlukları yana yana izleyerek, belki de şahidi olacağız.

Maalesef, kanun bence bizim beklentimizi karşılayabilecek içeriğe sahip değil. Kanun içerik itibarıyla yine bakıldığı zaman, önemli bir işlev daha yapıyor. Üretim izni ve sicili ortadan kaldırıyor, beyan ve onay işlemini getiriyor sisteme. Üretim izninin aslında bir anlamda bürokratik olarak bakanlığın önemli bir kısmını işgal ettiğini, meşgul ettiğini biliyoruz. Çok anlamlı da olmayabilir aslında, içeriği tartışılabilir, ama üretim izni bir anlamda sektörü denetim altına, kayıt altına almıştı. Sicile kaydetmek kaydıyla, hiç olmazsa işletmenin adresini biliyordunuz.

Şimdi, beyanı usulüne bağlı olacak şekilde işletmeyi denetleyebileceğinizi düşünebiliyor musunuz? Ben hiç zannetmiyorum. Ancak, onaya tabi olacak olan işletmeleri denetleyebilmek gibi bir yol ve yöntem üretebilirsek, o da siyaset eğer bize bu alanda çalışma olanağı sağlayabilirse, belki gıda güvenliğini sağlamak için, birazcık olsun hizmet etmiş olabiliriz.

Ben çok şüpheliyim, ben çok karamsarım ve bu kanunun bizim ülkemizin beklentilerine hizmet edebileceğine inanmıyorum. Fası açılmıştır, doğrudur. Faslın kriterlerinden birisi mevzuat değişimidir, doğrudur, ama mevzuatın bu şekilde değişmesi konusunda baskı yapıldığını hiç kimse hiçbir yerde söyleyemez. Yok öyle bir şey çünkü. "Avrupa Birliği bizden bunu istedi" denilen cümle sadece piyasayı bir anlamda dengeleyebilmek, yani regüle etmek içindi, baskılayabilmek içindi.

Bu kanun maalesef, işin entelektüel çerçevesine bakılmadan, Türkiye'nin gerçekleri göz ardı edilerek, ülkenin geleceğini bir anlamda ipotek altına alacak şekilde, Türkiye'nin dinamiklerini olumsuz etkileyecek biçimde sadece ve sadece kısır bir anlayışın ürünü olarak, bir meslek alanına indirgeme kaygısı nedeniyle oluşturulmuştur. Üzülerek bunu ifade etmek zorundayım.

Arkadaşlar; hadi yeter artık diyorlar, soru-cevap olursa daha detaylandırmak mümkündür. Ben bu cümlelerle son vereyim konuşmama. Sizlere Odam adına bir kez daha saygılarımı ve sevgilerimi sunayım, çok teşekkür ederim burada olduğunuz için.

Fatma CAN SAĞLIK
Avrupa Birliği Tarım ve Balıkçılık Dairesi Başkanı

Teşekkür ederim, Sayın Başkan.

Bugünü organize eden üç değerli odamızın temsilcilerini öncelikle kutluyorum. Hepinize hoş geldiniz diyorum. Haftanın en sosyal günü olan cumartesi gününde bu saatte, hâlâ daha bu saate kadar durabildiğiniz için sizi kutluyorum, şimdiden sabrınız için teşekkür ediyorum.

Burada sunuşun içeriği yer alıyor, ama buna değinmeden hemen konuya girmek istiyorum. Çünkü konuştuğumuz konu 12. Fasıl dediğimiz, esas olarak Avrupa Birliğinin ortak tarım politikasının yarısını oluşturan bölümüyle ilgili konuşmamız bekleniyor. Pek tabii ki, konuşacağımız kanun da bu konudaki düzenlemelere bir şekilde yasal dayanak oluşturmaya gereken husus. Burada gördüğünüz gibi, Avrupa Birliğinin mevzuatı içerisinde alt konu başlıkları itibariyle de hangi düzenlemeleri içerdiğini, hangi temalardan oluştuğunu görüyorsunuz.

Birkaç tane alt başlık haricinde, bu fasıl kapsamındaki mevzuatın neredeyse tamamı gıda güvenliğini tesis etmeye yöneliktir. Bunun için pek tabii ki, hayvan sağlığı önemlidir. Çünkü hayvanınız eğer sağlıklı değilse, elde ettiğiniz süt güvenli değildir ya da zirai mücadele ilaçları kullanıyorsunuz; bu kalıntılar gıdanın üzerinde kaldığı sürece bu meyveden, sebzededen elde ettiğiniz ya da tarımsal ürünlerden elde ettiğiniz gıda hiçbir zaman sağlıklı ya da güvenilir olmayacaktır.

Dolayısıyla, bütün bunların bir arada birbirleriyle etkileşim içinde olmaları nedeniyle, bir arada ele alınması gerekmektedir. Bu sadece yasaya giriş sağlamak içindi. Yeni, Gıda Kanununa giden süreç evet, burada konuşuldu. Esas 560 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamemiz, Gümrük Birliğinin tamamlanmasına ilişkin karar, Ortaklık Konseyi Kararıyla oluşturulmuştu. Ancak, bu kanun çok güzel hizmetlerde de bulunmuştur.

Türkiye'de gıda mevzuatının oluşturulması ya da bu konuyu zapturapt altına almak için fayda sağlamıştır. Ancak, unutmamak gerekir ki, bu bir Kanun Hükmünde Kararnameydi. Mutlak surette bütün Kanun Hükmünde Kararnamelerde olduğu gibi, yasalaşması gerekirdi. O zaman, Avrupa Birliği'nde 2002 yılında yapılan Genel Gıda Tüzüğü diye bir tüzüğümüz vardı. Esas olarak kanun değiştirilirken, bu tüzük hükümleri de esas alındı. Ancak, unutmamak gerekir ki, 2004 Nisan ayında Avrupa Birliğinde yeni bir hijyen paketi kabul edildi. Bu hijyen paketi dediğimiz dört tane tüzük. Sonuçta, AB'nin temel gıda yasasıyla ilintili, daha katı kurallar getiren bir düzenlemeydi. Dolayısıyla, bizim 5179 sayılı Gıda Kanunumuz o zaman içerisinde baktığımızda, yani Mayıs itibariyle baktığımızda, aslında AB mevzuatıyla kapsam itibariyle çok da örtüşmemişti. Bunun altını çizmekte yarar var. Çünkü aynı zamanlarda başka bir mevzuat AB'de çıkmıştı. AB'deki mevzuat sürekli değişiyor, dolayısıyla da yakalamak biraz zor olabiliyor.

Diğer önemli bir husus. Avrupa Birliğinde gıda mevzuatı yemle birlikte ele alınırken, 5179'da maalesef yeme ilişkin düzenlemeler yoktu. Dolayısıyla, gıda

güvenliğine biraz önceki slaytta da gösterdiğim gibi, yaklaşım için sacayağının birtakım unsurları eksikti.

Bu farklılıklar pek tabii ki, 2005 yılından itibaren komisyonla da görüşülmeye başlandı. Biliyorsunuz, biz 2000 yılından itibaren çok ciddi çalışmalar yapıyoruz Avrupa Birliği Müktesebatına ilişkin olarak. 2005 yılında daha öncesinde müzakerenin açılabilmesine ilişkin herhangi bir gösterge gelmeden önce, bu konuda toplantılar yapılmaya başlandı. Sadece, Gıda Kanununa ilişkin olarak da iki tane münferit toplantı yapıldı ve bütün bu eksiklikler AB Müktesebatı çerçevesinde tekrar ele alınıp, gözden geçirildi.

O dönemde komisyonla görüşülürken, komisyon tarafından bütün bunların entegre bir yaklaşımla ele alınması gerektiği söylendiği için, nasıl yaklaşmak istersiniz diye bir soru soruldu Türk tarafına. Türkiye de bu mevzuatı ayrı ayrı kanunlar halinde çalışmak istediğini söyledi, ilk etapta. Ancak, Fatih Bey de belirtti. İlk başta ayrı ayrı düzenlenmişti, fakat daha sonrasında uygulamada olabilecek sıkıntılar nedeniyle ki, kanunlar da maalesef çok fazla tekrar eden hükümler olmaya başlamıştı. Bu tek bir kanun halinde birleştirildi ve sonuçta Meclise bu şekilde gitti.

Sonuç itibariyle; fasıl açısından konuya yaklaştığımızda, fasıl müzakere sürecinin ilk aşaması olan tarama süreci 2006 yılında tamamlandı. Bu taramalar yapılırken, bizim sistemimizdeki, tabii ki mevzuata ve idari yapıya da bakıldı. Bunun için de mevzuata, fasıl kapsamındaki tüm mevzuata yasal dayanak oluşturulması gerektiğinin tekrar altı çizildi. Kontrollere ilişkin kurallarda özellikle, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının farklı birimleri tarafından yürütülmesinin bir sıkıntı yaratabileceği ortaya konuldu.

Gıda işletmelerinin mevcut durumu konusunda birtakım sıkıntılar tespit edildi ve veteriner mevzuatı açısından, özellikle hayvan sağlığı, şap hastalığı vesaire gibi hususlar açısından da birtakım eksiklikler belirlendi. Bütün bu eksiklikler karşılıklı görüşmeler sırasında ortaya çıkan eksikliklerdir. Türkiye'nin yeterince müzakereleri açmak için hazır olmadığı ifade edilerek, altı tane açılış kriteri getirildi. Yansıda da bu açılış kriterlerini görüyorsunuz.

Bunlardan üç tanesi biraz daha veteriner hayvan sağlığıyla alakalı alanlar. Ama izlenebilirlik temelinde baktığınızda, koyun, keçi ya da sığır türü hayvanların kimikleştirilmesi pek tabii ki, eti ya da et ürünlerini gıda olarak da görüyorsak, izlenebilirliğinin tesisi açısından da önemliydi.

Burada sizin dikkatinizi özellikle üç tane açılış kriterine çekmek istiyorum. Birincisi; bugün konuştuğumuz zaten, Çerçeve Kanunun, yani fasıl kapsamındaki mevzuata, yasal dayanağı oluşturmak üzere ki, o dönemde Türkiye tek kanun üzerinde konuşmaya karar vermişti, o yüzden de, "Çerçeve Kanunun kabulü" diye geçiyor. Özellikle Tarım ve Köyişleri Bakanlığında ve meslekler itibariyle kontrol sorumluluklarının yeniden belirlenmesi öngörüldü. Bu fasıl kapsamındaki mevzuata uyum için bir takvim istenilmişti bu da 2. Açılış Kriterimizdi. Nitekim bunlar da zaten kendine verildi.

Bir de taramalar sırasında tespit ettiğimiz bir husus vardı. Türkiye'deki tarımsal işletme, gıda işletmelerinin sınıflandırılmasıyla, AB'nin işletmelerinin sınıflandırılması

arasında çok ciddi bir farklılık vardı. Bunun AB temelinde sınıflandırılması istenildi. Yansıda zaten görüyorsunuz, neler yapıldığına çok da değinmek istemiyorum, çünkü sayın konuşmacılar da belirtmişti. Kanunun çıkması ve bakanlığın yeniden yapılanması; ama burada önemli olan hususlardan birisi de, gıda işletmelerinin sınıflandırılması.

Bu konuda Tarım Bakanlığımızın personeli eğitildi ve bütün Türkiye'de gıda işletmelerinin bir sınıflandırması yapıldı. Gıda sicilinden bahsediyoruz, 50 bin gıda işletmesi diyoruz. Ama gerçekte kayıtlı ve onaylı işletme diye baktığımızda ki kayıtlı işletmelerimiz hayvansal kökenli ürünleri işlemeyenler ve satış noktaları, şöyle söyleyeyim: Bitkisel kökenli ürünleri işleyen tesislerimiz, satış yerlerimizle balıkçı teknelerimizi kapsıyor. Onaylı işletmelerimizse, hayvansal ürünlerin işlendiği tesislerimizi ve aynı zamanda hayvansal yan ürün işletmelerini kapsıyor.

Burada gördüğünüz gibi, sınıflandırmanın sonucu budur. Rakamımız 370 bin küsurdur, kayıtlı işletmelerde. Bunların AB mevzuatına ya da genel hijyen kriterlerine uyum durumu da işletme bazında teker teker bakanlığımız tarafından değerlendirilmiştir.

Bütün bunların gerçekleştirilmesi sonrasında 30 Haziran'da müzakereler açıldı. Kıbrıs hariç, altı tane teknik açılış kriterimiz vardır. Bunların bu yansıda gördükleriniz genellikle veterinerlik alanlarıyla ilgili olandır. Ama, gıdaya birebir doğrudan ilgili olanlarımızsa, hayvansal yan işletmeleri dahil, bütün gıda işletmelerinin iyileştirilmesine ilişkin bir ulusal program hazırlanması.

Bu ne manaya geliyor dersek. Bu şu manadadır. Onaylı dediğimiz, onaylı işletmeler kategorisinde yer alan, tüm işletmelerin AB kriterlerini karşılayacak biçimde modernizasyon anlamına gelmektedir. Müzakereler açısından baktığımızda, kayıtlı işletmelerin hepsinin üyelik tarihinde AB kriterlerini karşılaması zorunludur. Eğer karşılamıyorsa, AB genel hijyen kriterlerinden taviz vermediğinden dolayı, Türkiye üye olduğu tarihte bu işletmelerin kapatılması gerekir, kural budur.

Yalnız onaylı işletmeler konusunda bunlar daha spesifik birtakım kriterlere sahip oldukları için, mutlak surette bunların modernizasyonuna ihtiyaç vardır ve bunun için de Türkiye'den bir takvim, bir program hazırlayıp, bunu belli bir takvim çerçevesinde AB kriterleriyle uyumlu hale getirmesi istenmektedir.

Bu programın içerisine çiğ süt kalitesinin iyileştirilmesi de dahildir. Çünkü, bildiğiniz gibi, ülkemizdeki çiğ süt kalitesi, hayvan hastalıkları ve birincil işletmelerdeki birtakım eksiklikler nedeniyle AB'deki öngörülen ya da bizim de öngördüğümüz, istediğimiz kriterleri, standartları yakalayamamaktadır. Dolayısıyla da bunun da nasıl iyileştirileceğine ilişkin bir strateji verilmek zorundadır.

Buna daha sonra tabi ki tekrar geleceğim. Diğer bir husus, burada da çok değinildi. Panelist arkadaşlarım tarafından resmi kontrollerin daha etkin hale gelmesi gerekiyor. İdari yapıların bu mevzuatı ve bu mevzuat kanun çerçevesinde çıkarılacak ve daha önceki bütün fasıl için, fasıl kapsamındaki mevzuat için bir takvim belirlemesi söylemiştik. Bu uyum sağlanan mevzuatı uygulayabilecek kapasitede mutlak surette gelişmesi gerekiyor ve bunun bu şekilde olduğunun da AB'ye bir şekilde kanıtlanması, onları gösterilmesi gerekiyor.

Kapanış kriterlerimiz kısaca bunlar olabilir. Kısa gibi görülebilir, aslına bakarsanız, gıda işletmelerin ilişkin kriter daha uzundur, ama yerim olmadığı için, buraya onun için ayrı bir slayt yapmak gerekiyordu. Alamadım, ama özü itibarıyla kısaca budur.

Süreçte ne bekleniyor diye bakarsak. Esas olarak bizim hedefimiz, stratejimizde Müzakere Pozisyon Belgesinde de söylediğimiz üzere, Avrupa Birliğinin bu alandaki mevzuatına uyum sağlamayı hedefliyoruz. Bu bütün herkesin, sektörde yer alanların, burada birinci üretimi atlamamak gerektiğinin altını çiziyorum. Gıda Derneğinde Türkiye'de genelde sofrada bulunan işlenmiş ürünlerden bahsediyoruz. Gıda güvenliği denildiğinde de, sanki oymuş gibi algılıyoruz. Aslında, birinci üretimdeki koşullar gıdanın güvenli ya da yeni tabiriyle, güvenilir olup olmadığının belirlenmesine birincil öneme sahip.

Dolayısıyla, birincil üretiminde mutlak surette göz önünde bulundurulması gerekiyor. Dolayısıyla, gıda ürünlerini ya da gıda üretiminde kullanılan hammaddeleri üreten herkesin bunu nakledenlerin, işleyenlerin bu gıda, ürettikleri malın güvenliğinden sorumlu olması gerekiyor. Bu 5179'da da vardı, şu anda yeni kanunumuzda aynı şekilde yansıtılmış vaziyette.

Bu temel prensibimizle izlenebilirliğin sağlanması, bitkisel üretim için de geçerli. Ziraî mücadele ilaçlarını mutlak surette, herkesin kaydını tutması gerekiyor. Belirli kalıntı seviyelerini mutlak surette sağlanması gerekiyor. Onun üzerindeki ürünlerin imha edilmesi gerekiyor. Canlı hayvanlarda, hayvanların küllenmesi, hayvan hastalıklarını mutlak surette belirli kayıt altına alınması ve kesim ve et satışında bu bilgilere, kimlik bilgilerine mutlak surette yer verilmesi gerekiyor.

Bunlar esas olarak yapılması gereken işlemler. Diğer taraftan, gördüğünüz gibi, bütün lokanta, restoran gibi ya da bitkisel kökenli ürünleri salça üreten firmalar ya da meyve suyu üreten firmalarımız gibi bütün bu işletmelerimizin kayıt altına alınmış olması gerekiyor.

Bunların kayıt altına alınmış olması demek, AB'nin genel hijyen kriterlerini karşılıyor olmaları gerekir. Bir kez daha altını çiziyorum. Kayıtlı işletmeler, AB'ye üyelik tarihinde eğer AB kriterlerini karşılamıyorsa, kapatılmaları gerekiyor. Onaylı işletmelerse, müzakere sürecinde duruma göre, yeni çıkacak mevzuata tabii ki daha iyi göreceğiz. Onlara bir geçiş süresi mutlak surette öngörülmektedir. Bunların da kendileri için tanımlanan süreçte bu çalışmaları yapmaları gerekiyor.

Burada önemli olan bir husus daha var. Petek Hanım da belirtmişti. Yine, Brüksel'den döndük. Orada özellikle, gıda işletmelerine modernizasyon planı hazırlarken, gıda işletmeleri, onaylı işletmelerden bahsediyorum. Her birisinin kendi planını hazırlayıp, imzalayıp, bunu mutlak surette bakanlıkla görüşmesi gerekiyor.

Yeni işletmeleri, yeni çıkacak mevzuatla da birlikte, yeni işletmeleri mutlak surette AB kriterlerini karşılayacak biçimde yapılması, inşa edilmesi ve kurulması gerekiyor. Zannedirim, oluşturulacak Tarım Bakanlığımız bunu açıklayacaktır. Oluşturulacak mevzuatta da buna özen önem verilecektir.

Dediğim gibi, bireysel modernizasyon planlarının mutlaka sağlanması gerekiyor. Çok fazla ekonomik etkisi olan bir fasıl. Çok fazla insan üzerinde ve işletme üzerinde etkisi olan bir fasıl. Gereklilikleri itibariyle, tabii ki bunun mali etkisi de, bunlar üzerinde çok ciddi olacaktır.

Bu konuda ne olabilir diye sadece size fikir vermesi açısından. Tabii ki, Avrupa Birliğinin katılım öncesinde verdiği birtakım destekler var. Bunu kırsal kalkınma alanında veriyoruz. Yani, bu başlık altında veriliyor, ama şunun altını çiziyorum. 11. Fasıl Tarım Kırsal Kalkınma Faslıyla, 12. Fasıl bir noktada birbirleriyle birleşirler. Çünkü, kırsal kalkınma alanında verilen destekler aslında gıda güvenliği için, gıda güvenliğinin temini ve bu standartların yükseltilmesi için yapılması gereken işlemler için verilen para 12 de değil, 11 Nolu Tarım ve Kırsal Kalkınma Faslında ele alınır.

Dolayısıyla, aralarında parasal açıdan böyle bir ilişki vardır. Onun haricinde diğeri üretimle alakalıdır. Burası çok da değildir.

Ulusal desteklerimiz var. Tabii, bu program yenilecek. Daha sonrasında, bir de diğerk destekler olabilir. Tarım Bakanlığımız mutlaka belirtecektir. Şu anda belki birazdan ona gelmem daha şey olabilir. IPART kaynakları kullanılabilir durumda demiştim daha önce de, ona tekrar döneceğim kusura bakmayın, böyle bir şey oldu.

Şu anda Türkiye'de burada gördüğünüz gibi IPART Türkiye programı var. İkincisi özellikle, gıda işleme tesislerine yönelik destekleri içeriyor. Birincisi; çiğ süt kalitesini iyileştirebilecek nitelikteki destekler. Çiftliklerdeki yatırımlardan bahsediyoruz. Desteklenebilecek yatırımlar bu şekilde sıralanmıştır. Baktığımızdaysa, 42 il IPART programından yararlanabilir durumdadır. Bunların 31 ilde süt işletmeleri, yani mandıralarımızı modernizasyon desteklenebilecek durumdadır.

24'ünde kırmızı et işletmeleri, 23'ünde kanatlı, 16 ilde de su ürünleri işleme tesisleri. Yani, balıkçılık işleme tesisleri 12. Fasılın kapsamına girdiğinden, bu kapsamda ele alınmaktadır.

Geriye kalan birçok da il vardır. 42 ilden bahsediyoruz, geriye kalan iller için oradaki şirketlere, firmalara, küçük ya da orta ölçekli işletmelere nasıl bir kaynak yaratmamız gerektiğine ilişkin bir çalışma şu anda yürütölmekte. Tarım ve Köyşşleri Bakanlığımız o konuda ayrıntılı bilgi verecektir. "Bunlar için de ne yapabiliriz?"in bir şekilde çalışması şu anda yapılıyor.

Bunları iller için merakınız için, önemli olan sorunlar ve fırsatların ne olduğunu da ortaya koymak. Evet, Türkiye çok büyük bir ölkö. Evet, Türkiye'de çok fazla gıda işletmesi var ve bunların birçok eksikliği var, evet bu denetimler için çok ciddi insan kaynağına ihtiyaç var. Bütün bunlar çok önemli sorunlar, ama şunu da unutmamak gerekiyor ki, Avrupa Birliği en önemli ticari ortaklarımızdan birisi. Ürünlerimiz geri dönüyorsa, bizim bu mevzuata uygun olarak üretim yapmamamızdan kaynaklanıyor. Bir de şunu unutmamak lazım ki, ticarette AB'yle ticaret yapabiliyor olmak, diğerk ölkeler açısından da bir şekilde prestij meselesi haline getiriliyor; dolayısıyla da imajı da düzeltiyor.

Vatandaşlarımızın sağlıklı, güvenli gıdaya ulaşımını sağlamış olacağız önümüzdeki dönemde. Ama dediğimiz gibi sorunlarımız çok büyük. Bu konuda yapılması gereken çok çalışma var. Ümit ederim bunları tamamlayabiliriz ve üyeliğe kadar da bütün bu çalışmaları, olumlu biçimde, herkesin yararına olacak biçimde sonuçlandırabiliriz.

Ben dikkatiniz için teşekkür ediyorum, sabrınız için sağ olun, görüşmek üzere sağ olun.

Ali ÇETİN
TÜDEF Genel Başkan Yardımcısı

Aslında, akşamın bu saatinde biliyorum, bir an önce bitse de, şu kokteyle çıksak diye düşünülüyor. Onun için de biraz daha sabretmek gerekiyor galiba.

Aslında, bütün bir gün gıda güvenliğini tartıştık. Bence boş yere tartıştık bu gıda güvenliğini. Niye boş yere tartıştık? Bunca laf söyledik, bir anlamı yok. Çünkü ülkemizde gıda güvenliği diye bir problem yok. Biliyorsunuz, dün bir toplantı vardı. Sayın Bakan Mehdi Eker çıktı "Biz Türkiye'deki gıda güvenliği sorununu hallettik, dünyaya yardımcı oluyoruz" dedi.

Tabii en yetkili ağız bunu dedikten sonra, bize ne tür laf düşecek, bilemiyorum. Benim bir nenem vardı, ben biraz köylüyüm. Şöyle bir şey derdi. Adamın birisi hep "teravi namazına gidiyorum, akşam namazına gidiyorum" diye bırakır eşini gidermiş ve başka yerlerde bulunmuş. Bir gün de gelmiş "ben artık hacca gideceğim" demiş, yani öbür sevgilisinin yanına gidecek. Kadın dayanamamış, demiş ki "Be adam, namaz kıla kıla yetmedi, başladın hacca gitmeye" demiş.

Şimdi, Sayın Bakana bunu demek lazım. Türkiye'deki gıda güvenliği sorununu halletti, şimdi dünyaya el attı, dünyanın gıda güvenliğini hallediyor. Şimdi, ne kadar halletti, nasıl halletti, bunu hepimiz yaşıyoruz, ama ben tüketiciler bu yasaya nasıl bakıyor, onları sizinle paylaşmak istiyorum.

Biliyorsunuz, kamu yönetiminde sürekli bir dönüşüm var. Bu dönüşümün etkilerini her gün yaşıyoruz. Özellikle gıda alanında da bu dönüşüm var. AB uyum süreci bir yandan mali, idari, hukuki, yapısal düzenlemeleri gerektirirken, diğer yandan bu düzenlemelere uygun personel ve istihdam yapılarını da doğurmaktadır.

Özellikle, gıda alanında yaşanan dönüşüm etkisini son günlerde çıkan yasal düzenlemelerde de göstermiştir. Ben, Mehmet Başkanın dediği gibi, uzun adını kullanmayacağım, Gıda Yasası diye geçeceğim.

Avrupa Birliğiyle 30 Haziran'da başlayan süreç bilindiği gibi, bu yasayla beraber yeni bir dönem başlatmıştır. Bu süreç sadece yasal mevzuatın, AB mevzuatına uyulanması değil, aynı zamanda etkin uygulanmasını da kapsamaktadır.

Bu sürecin biliyorsunuz, politik şartları var, teknik şartları var. Politik şartları söylediler. Biz daha çok teknik şartlara ve gıda güvenliği açısından bu yasa tüketicileri nasıl koruyacak mesesine bakacağız.

Teknik ve politik şartların uygulanması sonucunda, tüketicilerin sadece ikna edilmesi yetmiyor. Öncelikle, Avrupa Birliği uzmanlarının bu yasanın uygulandığı ve sonuçlar elde edildiğine ilişkin ikna edilmesi gerekiyor. Mesela, Türkiye'deki tüketicilerin ikna edilmesi değil; mesele Avrupa Birliği uzmanlarının ikna edilmesinde. O nedenle, Bakan "Tüketiciler, Türkiye'dekiler ne derse desin, biz gıda sorununu hallettik şimdi Avrupa'dakileri nasıl ikna edeceğiz?" diye düşünüyor.

Bu yasal mevzuat, Türkiye'deki tüketicilerin gıda güvenliği konusundaki taleplerinin ve isteklerinin karşılanmasından çok, Avrupa Birliğine girmek için yapılan zorunlu bir uygulama ya da uyarılama. Bu zorunluluğu aslında içselleştirilemediğini,

daha yasanın başında görüyoruz. Çünkü daha yasa çıkar çıkmaz, yine uygulamada geçiş süreci muafiyetleri, zamana yayma talepleri, yine kamu tarafından dile getiriliyor.

Tüketiciler ancak, bu sürecin tamamlama kriterleri tarladan sofraya kadar gıdanın üretim, dağıtım ve dolaşım süreci üzerinde şirketlerin tam bir şeffaflık içinde tüketiciyi bilgilendirmesini ifade etmektedir. Bu da tarladan, sofraya kadar idarenin etkin bir denetim ve kontrol sistemini kurmasını; bu süreçle ilgili doğru ve etkin bir bilgilendirme sistemini hayata geçirmesini ifade etmektedir.

Özellikle, hayvan nüfusunun kayıt altına alınması, kayıt dışılıkla mücadele ve kayıt dışının önlenmesi, izlenebilirlik, hayvan hastalıklarının takibi, periyodik kontrollerin yapılması, tüketicilerin salgınlığını etkileyecek bir risk söz konusu olduğunda, bu riskin acilen belirlenmesi ve gerekli önlemler alınması gibi, her gün gıda güvenliğinin hayatımızı nasıl tehdit ettiği noktasında düşünürsek, bu noktadaki problemlerin nasıl aşılabacağı konusunda gerçekten bizim ciddi çekincelerimiz var.

Tüketiciler olarak üretimden tüketime kadar gıdaların nasıl üretildiğini, piyasaya nasıl sürüldüğünü, bu ürünlerin denetimi konusunda ne tür raporlandırmaların yapıldığını, hangi şirketlerin tüketicilerin gıda güvenliğini tehlikeye attıklarının açığa çıkarılması bizim de talebimizdir. Ancak, bu açığa çıkarma konusunda Bakanın özellikle bu gıda güvenliğini tehlikeye düşüren şirketleri saklamak diye de özel bir gayreti vardır.

Gıda işletmelerinin ayrıca AB standartlarına getirilmesi, öncelikle tabii ki tüketiciler olarak bizim taleplerimizdir. Bütün bunların sağlanması hiç şüphesiz ki, etkin bir kontrol ve denetim sisteminin kurulmasına ve sürdürülebilir olmasına bağlıdır. 2006 yılından bu yana Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayınlanan piyasa gözetim ve denetim raporlarını biz sürekli takip ediyoruz. Bugüne kadar takip ettiğimiz bu raporlara baktığımızda, doğrusunu isterseniz, teknik altyapı eksiklikleri, personel eksiklikleri, piyasa gözetim, denetim kurumunun tek çatı altında olmaması; hâlâ bunun denetimlerinin masa başından ya da şikayete bağlı olarak yapılması; daha çok kaydı denetimlerin yapılması, bu noktadaki temel eksiklikler olarak göze çarpmaktadır.

Böylesine bir denetim sisteminde tüketicilerin gıda güvenliğinin nasıl sağlanacağı da yine bir başka sorundur. İşin bir başka tarafı şudur. Devlet var olan, "ben devletim, her şeyi bilirim, ben her şeyi yaparım" anlayışından, bugün dahi bütün atılan demokrasi nutuklarına rağmen, vazgeçmemiştir.

Bu yasanın hazırlanma sürecinde bırakın tüketicileri, meslek odalarının bile etkin bir biçimde görüşü alınmamıştır; alınmak istenilmemiştir. Kendiler oturmuşlar, kendiler yapmışlar ve hazırlamışlardır. Bunu da bize değil, Avrupa Birliğine "biz bu yasağı hazırladık, gelin sürece başlayalım, başlangıç vuruşunu yapalım" anlamında hazırlamışlardır.

12. Fasal sürecinin doğru işlemesi ve sonuçta tüketicilerimizin korunması, bu sürecin şeffaf ve katılımcı olarak yürütülmesine bağlıdır. Ne yazık ki, politik iradenin demin de söylediğim gibi, böyle şeffaflık konusundaki bir gayretinin olduğunu ya da yaklaşımın olduğunu ifade edemiyoruz. Bu bağlamda çıkartılan yeni Gıda Yasası

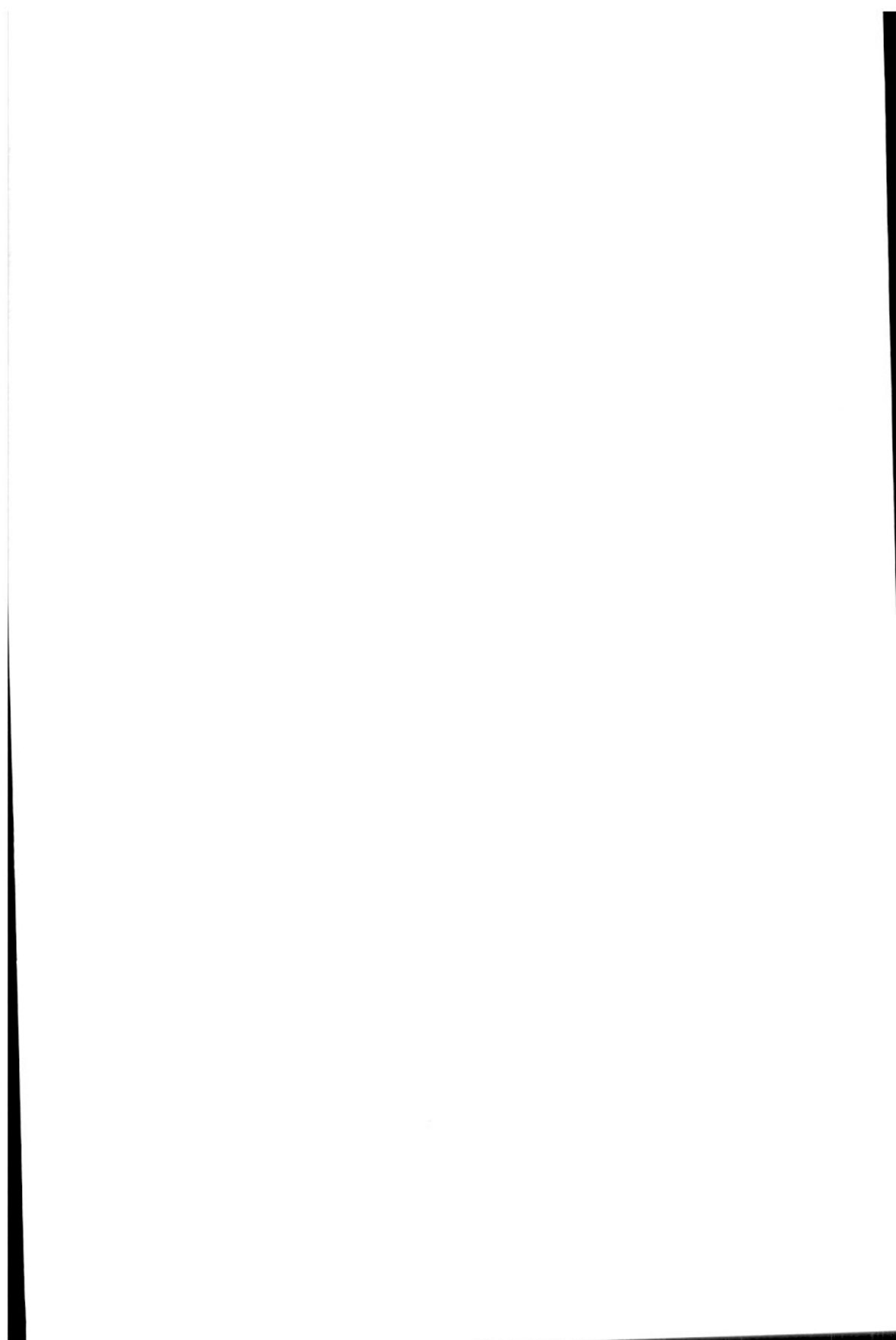
incelendiğinde, daha mevzuatta bile tüketicilerin korunması ve gıda güvenliği konusunda dikkatimizi çeken, bizi rahatsız eden pek çok eksiklikler bulunmaktadır.

Peki, bu eksiklikler nedir? Konuyla ilgili malum ya da bu yasa 11 Haziran 2010 tarihinde yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Daha önce 5179 sayılı Yasa vardı, ama bu yasada en azından "Tüketicinin Korunması" başlıklı özel bir hüküm vardı. Mevcut yeni bu yasadaki daha ileri bir hükümler ifade ediyordu. O nedenle; 5179 sayılı Yasadan daha geridedir. Tüketicinin korunması açısından bu yasa.

Kanunun 1. maddesi, kanunun amacı şöyle tarif ediliyor: "Gıda ve yem güvenilirliğini, halk sağlığı, bitki ve hayvan sağlığıyla, hayvan ıslahını ve refahını tüketicinin –dikkat edin lütfen- menfaatleriyle, çevrenin korunmasını sağlamaktır" deniliyor.

Öncelikle yasa, tüketicinin, tüketiciyi korumuyor, tüketicinin menfaatini koruyor. Halbuki, menfaati korumak demek, bildiğiniz gibi ekonomik bir terimdir. Tüketicinin menfaati Gıda Yasası korumak demek, bildiğiniz gibi ekonomik bir terimdir. Tüketicinin menfaati Gıda Yasasıyla korunmaz. Tüketicinin menfaati tüketicinin alım gücünün artırılmasıyla ancak korunabilir. Siz, Gıda Yasasıyla korunmaz. Tüketicinin menfaati tüketicinin alım gücünün artırılmasıyla ancak korunabilir. Siz, Gıda Yasasıyla, tüketicinin menfaatini nasıl koruyacaksınız? Daha işin başında, tüketicilerin görüşleri ve önerilerini almadan, tüketicilerle herhangi bir bu noktada katkı sağlamadan yasa çıkartırsanız, tüketicilerin menfaatini korursunuz. Çünkü akli fikri parada olan bir iktidarın tüketici sağlığı konusunda da ya da tüketicinin korunması konusunda da çıkaracağı yasa bu kadar olur diye düşünüyoruz. Bu tabii ki, bizim düşüncemizdir.

Ben burada bitiriyorum sözlerimi. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. AZİZ EKŞİ
Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Gıda Mühendisliği Bölüm Başkanı

Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle, bu organizasyonu düzenleyen oda başkanlarına, oda yönetim kurullarına çok teşekkür ediyorum. Üniversite unutulmadığı için, ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Ben de tabii, konuyu çalıştım, dersimi çalıştım, dün akşam hatta bir sunuş da hazırladım. Ama bu saatten sonra fazla konuşmanın değil de, minimum düzeyde konuşmanın sizler açısından daha yararlı olacağını düşündüğüm için, önemli bulduğum bazı konulara değinerek, katkıda bulunmak istiyorum.

Biliyorsunuz, biz üniversite olarak önce eğitim yapıyoruz, birinci görevimiz, araştırma yapıyoruz ve görüşümüz sorulduğu zaman da, topluma hizmet anlamında görüşlerimizi bu toplumlar, değişik kesimlerde söylemeye çalışıyoruz bu da o hizmetlerden birisi olarak düşünülebilir.

Bizim için terminoloji çok önemlidir. Şimdi, 12. Faslın açılması için öngörülen koşullardan birisi gıda güvenliği, hayvan sağlığı ve bitki sağlığıyla ilgili bir çerçeve mevzuatın hazırlanmasıdır. Belli ki, bu tartıştığımız yasa Avrupa Birliği tarafından kendi gördüğü, kendi öngördüğü ölçütlere uygun bulunmuştur ve bu 12. Fasla 30 Haziran'da açılmıştır. Gerçi, açılması biraz tartışmalıdır. Çünkü İspanya Dışişleri Bakanı Moratinus'un kıyağından da söz edilmektedir. Ama ona teşekkür mü etmeli, yoksa bu tartışmalar ışığında başka şey mi söylemeli bilmiyorum.

Terminoloji çünkü önemli diyorum. Terminoloji bilimde de önemli; her şeyde de önemli, teknikte de önemli, yasada da önemli. Şimdi, bana hiç kimse gıda güvenliğini amaçlayan bir yasanın adının veterinerlik hizmetleri, bitki sağlığı ve gıda güvenliği, yem diye sıralanmasını hiçbir şekilde kabul ettiremez. Eğer, amaç gıda güvenliğiye ki, odur ulaşılması istenilen. Doğrudur, hayvan sağlığının gıda güvenliğiyle ilişkisi vardır, tartışılmazdır. Belki, onun bileşenlerinden birisidir. Bitki sağlığı da öyledir. Ama, şimdi siz gıda güvenliğini, bunların en arkasına atarsanız, gerçekten yapılan eleştiriler haklı olur ve anlatılamaz.

Kavramlarda, mesela bir yeni kavram çıktı "gıda güvenilirliği" biz "gıda güvencesi" diyorduk, "gıda güvenliği de" diyorduk. Bu gıda güvenilirliği gerçi ilgili maddesinde biraz tanımlanmış, ama ne olduğu da tam olarak belli değil. Bu kavramın da bilmiyorum, İngilizce hangi sözün karşıtıdır, onu da öğrenmek istiyorum.

Arkadaşlar; bir de gıda güvenliğiyle ilgili hep başka bir şey demedi, buna Veterinerlik Yasası diyen yok, Bitki Sağlığı Yasası diyen de yok; herkes "Gıda Güvenliği Yasası" diyor, böyle de diyeceğiz. Çünkü, amaç o, sonuçta da onu istediğimiz şekle getireceğiz. Eninde sonunda bu yasayı biz istediğimiz şekle, doğru şekline getireceğiz. Ama, tanımlarda bir "süs hayvanı" tanımı var. Arkadaşlar tam 24 sayfa, inanamazsınız. Yani, süs hayvanı tanımının bu gıda güvenliğiyle ilgili yasada yerini kesinlikle anlayamıyorum.

İlkelerle gereklilikler açısından bizim bu yasa, AB'nin öngördüklerine uygun mudur, onu kısaca değinmek istiyorum. Biliyorsunuz, AB'nin 178-2002 sayılı Gıda

Tüzüğü veya bizim dediğimiz gibi Gıda Yasası var. Bu, gıda yasalarında, üye ülkelerin gıda yasasında olması gereken dört tane temel ilke, dört tane de temel gereklilik sayıyor. Bu temel ilkeler yasa yapanlar için. Eğer, bir yasa hazırlıyorsanız, bu dört temel ilkeye uymak zorundadır.

Eğer, yine yasa veya gıda düzenlemeleri yapıyorsanız, dört tane gereklilik var, koşul var. Bunlar da gıda işleyicileri içindir; gıda işletmecileri içindir. Bu dört ilkeyi isterseniz çok önemli olduğu için söyleyip, kendi görüşünü yasa açısından belirtmek istiyorum.

Birincisi risk analizi. Gıda güvenliğinin sağlanması veya gıda kontrollü risk analizine dayanmak zorundadır. Yani, o ülkede hangi tehlikeler var, bunlar hangi sıklıkla ortaya çıkabilir. Ortaya çıktığı zaman, risk hangi boyutlardadır? Bütün bunları bilimsel bir metodolojiyle araştırılması lazım. Risk analizi dediğimiz bu, her şeyin buna dayanması lazım.

Bununla tarafsız, bağımsız, bilimsel kanıta dayalı olarak yürütülmesi lazım. Şimdi, bizim yasaya bakıyoruz, evet risk analize dayalı sistemi kabul ediyor. Peki, risk analizini kim yapacak? Bu amaçla komisyonlar kurulur deniliyor, işte orada bitti risk analizi. Bu komisyonları kim kuracak? Bakanlık kuracak.

Arkadaşlar; bu çok ciddi bir olgu. Avrupa Birliğinde gıda güvenliği otoritesi var, sabahdan beri söyleniyor. Bağımsız, daha doğrusu kurum, bağımsız olmadan, bağımsız bütçesi olmadan, tarafsız olmasını zaten bekleyemezsiniz. Bakanın kuracağı bir komisyon, böyle bir değerlendirme yapacak komisyon, bakanın görüşlerini, bakanın görüşlerine aykırı görüşleri dile getirmekle, yürekli davranmayabilir; doğru davranmayabilir.

O nedenle; bunun temel koşulu gerçekten bu alanda, risk değerlendirmek için bağımsız bir kurulun oluşturulmasıdır. Bunu nereye bağlı olduğunu söylemiyorum. Dolayısıyla, bizim 5996 sayılı yürürlüğe henüz girmemiş yeni Gıda Yasası arkadaşlar birinci ilke açısından benim verdiğim not sıfır.

2. İlke; İhtiyatlılık İlkesi. Yani, herhangi bir risk belirmişse veya bilimsel kanıtlar tam doğrulamamışsa bu belirlenen riski zararlı saymanız sayılır. Bu genel bir kuraldır; Gıda Yasasında olması gereken. Fakat, bizim yasanın ilgili maddesine bakıyoruz. Böyle bir durum da olmuşsa, "yeni kanıtlar toplanana kadar, kanıtlayacak kanıtlar toplanana kadar sürece ara verilebilir, kesilebilir" diyor. Ama kesilir demiyor, kesin bir ilke ortaya koymuyor.

Dolayısıyla, bu açıdan da bizim Gıda Yasasına bu AB'nin ikinci ilkesi açısından da hadi sıfır demeyelim de eksi veriyorlar.

Tüketici çıkarlarının korunması. Burada söz konusu olan tabii tüketicinin yanıltılmaktan, tahşişten, vesaire korunması bahsediliyor. Bizim yasa bunu AB'nin öngördüğü şekilde yazmış. Fakat, biliyorsunuz bu kontrolle anlamı kazanacak bir şeydir. Dolayısıyla, bu ilkeye ben artı verebilirim, bizim Gıda Yasasındaki bu ilkeye. Ama, kontrol bölümüne geldiğimiz zaman, aynı artıyı veremeyiz.

Diğer ilke, saydamlık: Her şeyde aranan şey, 4. İlke Saydamlık. Saydamlık kısaca arkadaşlar; halka danışılmayı ve halkın bilgilendirilmesini içerir. Türkiye'de

Allah aşkına var mı böyle bir şey? Zaten, Gıda Yasası da yazmış, bizimki koşullu. "Eğer uygun görülürse, gerektiğinde riskler konusunda bilgi verilir" uygulamalar konusunda, algılamalar konusunda halka danışmayı öngören herhangi bir mekanizma kesinlikle ortada yok.

Dolayısıyla, halkın bu uygulamanın içerisinde; etkin gıda kontrolünün içerisinde katılması da bu düzenlemeleri çok zor. Dolayısıyla, ben saydamlık ilkesi açısından da bu yasaya, bizim yeni yasaya eksi veriyorum.

Gelelim, koşullara. Bunlar da gıda işletmecilerinin uyması gereken. Çünkü, AB'nin bakışı, sorumlulukları daha çok gıda işletmecilerine aktarıyor. Gerçi, onun AB'de olabilen bu durum, Türkiye'de ne kadar doğrudur, tartışılır. Çünkü, gerçekten işletmelerin hem teknik donanımı, hem bilgi donanımı oldukça farklı. Dolayısıyla, bu sorumluluğu verdiğiniz zaman, ortaya çıkacak sonuç Avrupa'daki gibi olmayabilir.

Birincisi; gıdaların zararsız olması ve tüketime uygun olması ilkesidir. Bu tabii, hazırlanacak gıda kodeksiyle ilgilidir. Bu yasa bunu öngörmüştür; gıdaların böyle olmasını öngörmüştür. Dolayısıyla, öngörü açısından bunu artı verebiliriz.

Diğeri; tüketicinin yanıltılmaması. Yani, etiket bilgileriyle, reklamlarla, tanıtımlarla yer alan bilgilerin ürünün kendisini yansıtmaması, yanılgıya yol açacak bilgiler içermemesi. Bizim yasa bu açıdan Avrupa Birliğini yansıtmış sayabiliriz.

Bir diğeri; izlenebilirlik. İzlenebilirlik bu işin can damarı. Biraz önce Fatma Can Hanım da söyledi. Birinci yıl üretimden başlayacağız arkadaşlar. İzlenebilirliğin başlaması gereken yer. Daha sonradan başlayamayız. O zaman, izlenebilirliğin birinci halkası yok demektir.

Bu tabii, bizim yasa bunu öngörüyor, fakat bu uygulanabilirlik açısından bir tür izlenebilirlik bu işin can damarı. Biraz önce Fatma Can Hanım da söyledi. Birinci yıl üretimden başlayacağız arkadaşlar. İzlenebilirliğin başlaması gereken yer. Daha sonradan başlayamayız. O zaman, izlenebilirliğin birinci halkası yok demektir.

Bu tabii, bizim yasa bunu öngörüyor, fakat bu uygulanabilirlik açısından Türkiye'yi en çok zorlayacak maddelerden birisidir. Daha doğrusu 12. Faslın kapatılması bana göre büyük ölçüde bu izlenebilirlik sisteminin kurulmasına bağlıdır.

Diğeri, geri çekme ya da bizdeki deyişle piyasadan toplatma. Eğer, bir ürün mevzuata aykırı olduğu saptanmışsa, onun toplanması, tabii devlet toplatma kararını verir, ama toplatma işletmecinin, daha doğrusu kim sorumluydu o üründen, piyasaya sunuşta, onun çekme zorunluluğu getiriliyor. Bu da bana göre doğru ve artı verilmesi gereken bir şeydir.

Bunlara ek olarak gıda kodeksinin hazırlanmasını öngörebiliriz. Gıda Yasası, ama ikincil düzenlemeler var. Gıda kodeksinin düzenlenmesi yine Ulusal Gıda Kodeksi Komitesine bırakılmış. Eskiden biliyorsunuz yedi kişiden oluşuyordu. Tarım Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, TSE ve iki tane de iki bakanlığın önerdiği bilim adamları. Fakat, bu sefer böyle bir tanımlama kesinlikle yapılmamış.

Bir kere benim gördüğüm eski kurul politik karar verebilecek bir kurul; teknik karar verebilecek bir kurul değil, asla. Ancak, politik karar verebilir. Gerçi, teknik komisyonlardan hazırlanıp geliyor, ama o kurula bana göre bağımsız bilim adamları

bulunmalıdır. O kurul da hatta bana göre, şimdi bunlara bağlı alt komisyonların kurulması da öngörülüyor. Değerlendirmede, bence bu kurulun oluşumunda alt komisyon başkanları mutlaka bulunmalıdır.

Bu komisyonların oluşumu da arkadaşlar biliyorlar; birlikte çalıştığımız arkadaşlar var. Soruluyor kuruluşlara, kim katılmak istiyor, katılmak isteyen herkes komisyona yazılıyor. Bir komisyon 40 kişi, bir komisyon belki beş kişi, belki beş kişi bu sefer adam aranıyor. Şuradan adam gelsin. Oysa, bunun kuralı vardır. Şu uzmanlık alanında şu üniversiteden, bu Tarım Bakanlığında, Sağlık Bakanlığında şu kadar insanı şu amaçla istiyorum ve o adayları da kurumlar göstermeli.

Dolayısıyla, eğer komisyonların oluşumu yine öyle olacaksa, gıda kodeksini doğru dürüst hazırlayamayız, yanlış yaparız. AB'nin tebliğlerini ya da direktiflerini tercüme etmekle kalırız, tercümeleri de doğru yapamayabiliriz. Ama bu konuda Tarım Bakanlığının idari kapasitesinin çok yüksek olduğunu belirtmeliyim. Bizzat çalıştığım için arkadaşların yardımlarını gördüğüm için bunu belirtmek gereğini duyuyorum.

Can alıcı nokta denetim. Denetim resmi denetim. Bu kurumun da biraz bağımsız, özerk olması gerekiyor, ayrı bir bütçesi olması gerekiyor. Tabii, bu kurumun doğru çalışması için, doğru bir denetim programı yapması gerekiyor. Denetim programı için risk değerlendirme kurulunun oluşturulması gerekiyor. Yani, bütün bunlar hepsi birbirine bağlı.

Doğru iş yapabilmesi için yeteri kadar laboratuvarı olması gerekiyor. Laboratuvarların yeterli donanımda olması gerekiyor, yeterli analizcinin bulunması gerekiyor ve tabii çıkan sonuçlarını da buna göre doğru olup, yaptırımlarını da hızlı bir şekilde yerine getirmesi gerekiyor.

Bu sistemle, öngörülen sistemle "kontrol görevlisi" diye adlandırılan, veteriner hekim dışında bir grup var. Bu grup asla bağımsız değil. Ceza verme yetkisi de yok; sadece idari belki, üretimi durdurma gibi, ama idari para cezaları verilmesi bile tarım il müdürüyle, eğer aktarırsa tarım ilçe müdürüne verilmiş. Bu kontrol görevlisinin böyle bir yetkisi de yok.

Dolayısıyla, bu arkadaşların hem iyi yetiştirilmesi, donatılması, etik değerlerle donatılması, teknik bilgiyle donatılması, ama aynı zamanda da ceza verme yetkisinin de aynen trafik polislerinde olduğu gibi bu arkadaşlara verilmesi gerekir ki, gereken sonucu alabilelim.

Kısaca, bu açıdan da, bu iki açıdan da, son iki açıdan da Sayın Başkan; ben bizim 5996 sayılı Yasaya eksi veriyorum ve değerlendirmeme göre de sınıfta kalan bir yasadır, benim değerlendirmeme göre mutlaka değiştirilmesi gerekir.

Gıda Günü olduğu için iki laf da hızlı bir şekilde Gıda Günü hakkında söylemek istiyorum. 79'da başlayan, bence en doğru konuları 81-82'de başladığı zaman konulmuştur. Belki "foods came first", önce gıda diye Türkçeye çevrilebilir. Bence keşke bütün yıllar bu jenerikle gitseydi, çünkü daha sonraki yıllar bu biraz magazinleştirdi biliyorsunuz. Yabancı gıdalardan tutun, kültürler arası diyaloga kadar gıdadan uzaklaştırılmıştı.

Sabah değinildi, adı geçti. Thomas Malthus'un 1700'lü yılların sonuna doğru, tabii bu gıda besleme konusunda çok önemli. "Gıda üretimi nüfus artışı kadar hızlı artmayacak, dolayısıyla insanlık bir acı yaşayacak" diyor, kısaca böyle özetleyebiliriz.

Şimdi, burada bir doğru var, doğru şu: İnsanlık bir acı yaşıyor. Fakat, Thomas Malthus'un öngördüğü şekilde yaşamıyor. Çünkü, gıda üretimi nüfus artışının önünde gitmiştir. İkinci Dünya Savaşından sonra kesin rakam dünya nüfusu iki misline çıkmıştır. Gıda üretimiye aynı dönemde üç misline çıkmıştır. Oysa, biz 90'lı yıllara geldiğimizde, 800 milyonun üzerinde aç insanla yaşıyoruz.

Bir acı gerçek daha. 2006 yılında ilk defa arkadaşlar; dünyada aşırı kilolu insanları sayısı 1 milyar. Yetersiz beslenen insanların sayısını geçmiştir, 800 milyonu alırsanız. Bu gerçekten trajik bir gelişmedir. Fakat, şunu bekleyemeyiz. Bunun sonucunda gerçi son 30 yılda Amerika Birleşik Devletlerinde obezite yüzde 30 artmıştır, yüksek tansiyon artmıştır, diyabet artmıştır, ama biz yine de bu fazla aşırı beslenen insanların "gıdalarımızın bir kısmını alın yiye" diye Güney Yarımküre'deki insanlara vermesini bekleyemeyiz.

Bundan sonra, bence dört tane seçenek çözüm için önemli dört seçenek var. Bunlar üzerinde fikir yürütmek zorundayız.

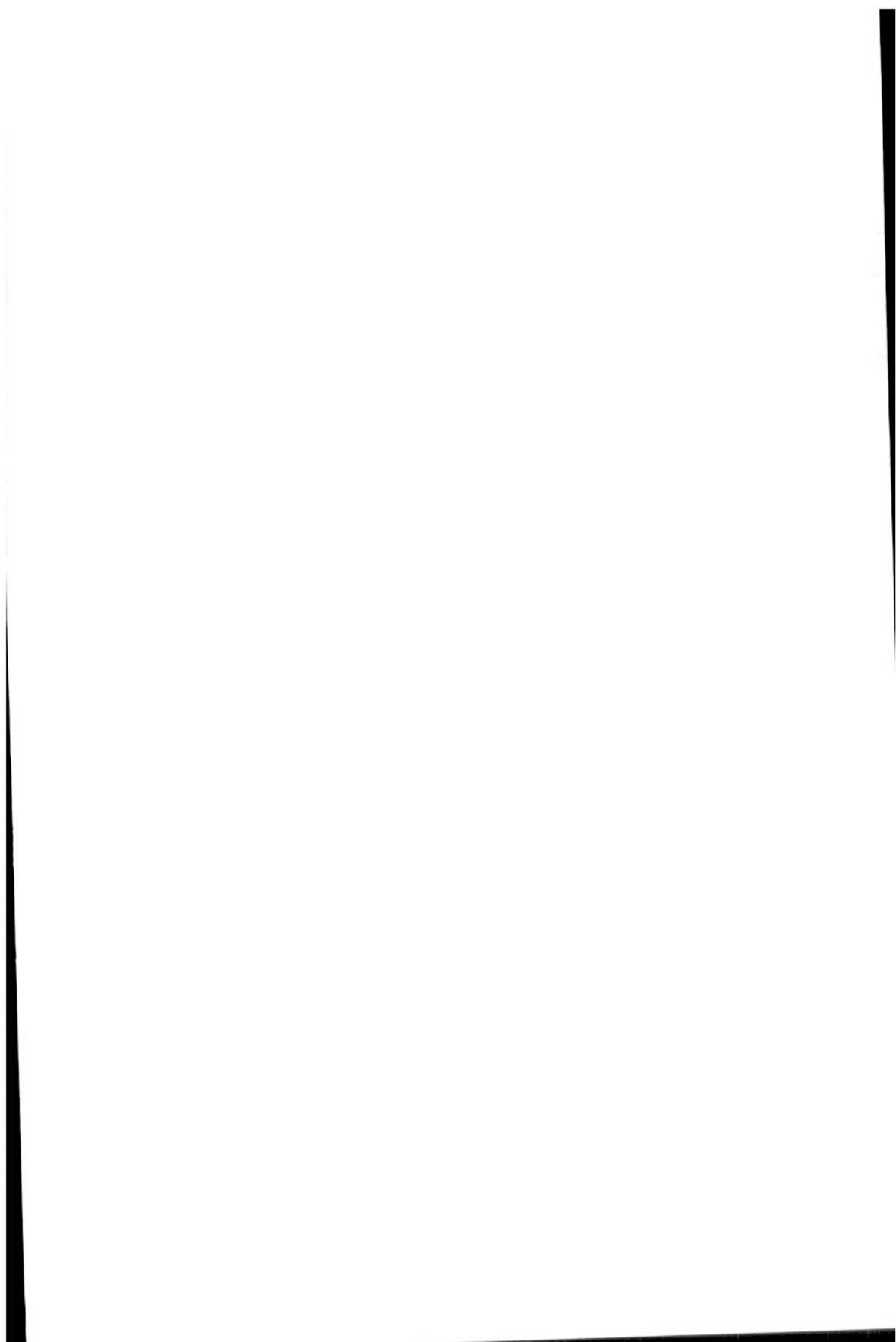
Bunlardan birincisi; çiftçiye ne kadar kazanç sağlarsa, üretim de o kadar artar. Bu tabii, üretimin nerede olduğunu, nasıl dağıtıldığını dikkate almayan bir bakış açısı.

İkinci bakış açısı; eksik olan gıda değildir. Yapılması gereken gıda adaletinin sağlanmasıdır; yani dağılımdaki eşitsizliğin giderilmesidir. Bu da tabii çok hoş, ama öyle kolay gerçekleştirilebilecek bir şey değil, ama uzun vadede tabii benimsenmesi gereken bir hedef.

Diğer hedef arkadaşlar; tarımsal üretimin şu anda yapıldığı yörelerden, şu anda yoksulların yaşadığı yörelere kaydırılmasıdır. Peki nasıl kayacak? Yine bunu kuzeydeki firmalar oraya gidecek. Dolayısıyla, bunu da gıda hükümraniği diye veya gıda yayılması diye tanımlayabiliriz bu da bana göre çözüm değildir.

Dördüncü bir çözüm de, yeni bir kitap çıktı, iki Fransız'ın yazdığı. Orada, dünyada değişik gümrük bölgeleri oluşturarak, tarım ürünleri fiyatlarının çiftçiliğe devam edecek şekilde tutulması. İki üç ton neyse, devam edilmesi. Bana göre bunların hepsi belki tek başına çözüm değil. Ama bunları düşünmek zorundayız.

Arkadaşlar; kısaca benci Gıda Gününün jeneriği de herkese yeteri kadar gıda olarak tanımlanırsa, en doğrusunu yapmış oluruz diye düşünüyorum ve beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

Selman AYAZ

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Gıda Kodeks Şube Müdürü

Sayın Başkan; teşekkür ederim.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Zaman tabii geçti, ben çok kısa konuşacağım, özellikle de konuşmacıların sorularına, yani konuşmalarına cevap vermek istiyorum.

Şimdi, Fatma Hanım 12. Fasılla ilgili süreci çok ayrıntılı bir şekilde, çok güzel bir şekilde anlattı, ona girmek istemiyorum. Sadece kanundan bahsetmek istiyorum.

Kanun bildiğiniz gibi Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. Şimdi, şu eleştiriler oluyor: "Neden bu veteriner hizmetleri, bitki sağlığı, yem kanunu, Gıda Kanunu ile birlikte hazırlandı?" bir kere şunu bilmemiz gerekiyor. Fatma Hanım da bahsetti. Veteriner hizmetleri, bitki sağlığı ve yem güvenliği olmadan, gıda güvenliği sağlanamaz. Bunlar gıda güvenliğinin sağlanmasında bir araçtır. Veteriner hizmetleri, bitki sağlığı ve yem güvenliği sağlanmadan, gıda güvenliği sağlanamaz.

Bunun bir kere altını çizmek istiyorum. Şimdi, sabahtan beri konuşuyoruz. Diğer ülkelerde gıda güvenliği yaklaşımlarından bahsedildi, örneklemeler gösterildi. Hep ne diyoruz? Tarladan sofraya gıda güvenliği diyoruz. Bu ne demektir? Eğer bir ahırda siz süt hijyenini sağlayamazsanız veya bir tarladaki bir pestisit kontrol altına alamazsanız, bir hayvana yedirdiğiniz yemi kontrol altına alamazsanız, gıda güvenliğini nasıl sağlayacaksınız? Veteriner hizmetleri bunu düzenliyor; bitki sağlığı bunu düzenliyor, yem güvenliği bunu düzenliyor.

Bunlar gıda güvenliği, gıda güvenliği demek gıda demek değildir; gıda mühendisi demek değildir. Mesela, "veteriner hizmetleri veteriner çalıştırıyor" dedi Sayın konuşmacı Fatih Bey. O zaman, gıda güvenliği de gıda mühendisi mi demektir, değildir. Gıda güvenliği bir bütündür, sistemin tamamıdır. Bunların hepsi gıda güvenliğinin sağlanmasında bir araçtır. Bunu lütfen böyle bilelim.

Kanun görüşe açıldı; gelen görüşler 600 sayfaydı ve kanunun etki analizi de yapıldı. Etki analizi Başbakanlık tarafından diğer kurumlara örnek olarak gösterildi. Çok ayrıntılı, beş yıl çalışıldı kanun üzerinde ve dikkat ederseniz, kanunu her insan konuyla ilgili olmayan insanlar bile rahatlıkla anlayabilir. Çok yalın bir şekle dönüştürüldü. Çünkü bu kanun beş tane kanunu yürürlükten kaldırıyor.

Gıda Kanunu 5179'u yürürlükten kaldırıyor, Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununu yürürlükten kaldırıyor; Zirai Karantina Kanunu; Hayvan Islah Kanunu, Yem Kanunu, hepsini yürürlükten kaldırıyor ve bu kanunları 50 maddede, 40 sayfalık bir halde çok yalın, anlaşılır bir şekilde de getirmiş. Çok güzel bir kanun. Bir de kanunu eleştirebilirsiniz ama ikincil mevzuatını görmeden biraz haksızlık oluyor.

İkincil mevzuatın çalışmalarına biz başladık. Kanun bildiğiniz gibi, 13 Aralık'ta yürürlüğe girecek, 18 ay yönetmeliklere bir süre tanındı, ama biz olabildiğince kanunun yayımı tarihinde birçok yönetmeliği de yayıma göndereceğiz ve kanunla birlikte yürürlüğe girecek ve bu konuda da odalarımızın her zaman olduğu gibi desteğine ihtiyacımız var. Herkesin de, ilgili sektörün de görüşüne açacağız.

Sorumlu yöneticilik konusu... Bunu özellikle vurgulamak istiyorum. "Sorumlu yöneticilik müessesesi kaldırıldı" deniliyor. Doğru, sorumlu yöneticilik müessesesi kaldırıldı, şu anlamda: Sorumlu yöneticilik işletme sorumluluğu sadece Avrupa

Birliğinde olduğu gibi, işletmenin kendisine veriliyor. Bir mühendis sorumlu olmayacak gıda güvenliğinden. Sorumlu işletme sahibi olacak, patronu olacak.

Bu işyerlerinde mühendis, veteriner çalışmayacak mı, çalışacak. Şimdi, şu anda 5179 sayılı Kanuna göre, arkadaşlar 20 bin kişi sorumlu yönetici olarak çalışıyor. Biz odalara, Ziraat Mühendisleri Odası, Gıda Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası ve veterinerlere görüş sorduk. Buradan gelen görüşler doğrultusunda 20 bin kişi çalışıyor ve bunlar bildiğiniz gibi, 60 beygirin gücü altında olduğu zaman, beş işyerine kadar bakabiliyor.

Burada aramızda genç arkadaşlar vardır, belki sorumlu yönetici olanlar vardır. Şimdi, bir insan beş işyerine bakıyor ve bundan gıda güvenliğinin sağlanmasını istiyoruz. O tür eleştiriler var çünkü. Sorumlu yöneticilik kalktığı zaman, gıda güvenliği kalkacak, olmayacak" diye. Kesinlikle katılmıyorum, çünkü gıda güvenliğinden sorumlu işletme sahibidir, sorumlu yönetici değildir.

Bu işletmeler sorumlu yönetici çalıştırmadığı zaman, bunlar denetlenmeyecek mi? Tabii ki etkin bir şekilde denetlenecek. Biz yılda 350-400 bin denetim yapıyoruz.

Şimdi, şöyle söyleyeyim: Bir insan 200 TL'ye bir fırında çalışıyor, beş işyerinde, 200-300 lira ayıp bir şey değil mi, ben utaniyorum yani. Arkadaşım öyle olduğu halde iş bulamıyor. "150 TL bile alamıyorum" diyor bir fırından. Bu insanın sigortasını kimin yatıracağı belli değil. İddia ediyorum sorumlu yöneticilik konusunda benim çok büyük desteğim olmuştur, onu da gururla söylüyorum.

Şu andaki uygulama eskisinden çok daha iyidir. Yine en az 20 bin kişi sorumlu yönetici olarak çalışacak, bu bizim kayıtlarımızda var. 30 beygir gücü üzerinde veya 11 üzeri işçi çalıştıran işyerlerinde, hatta biliyorsunuz bazı işkollarında beygir gücü ve işçi sayısı, yani toplam personel. Onu da söyleyeyim: Toplam personelde kapasite raporundaki toplam personel sayısını arıyoruz. Orada işçi var, mühendis var, idari personel var. Yani, şoföründen tutun, hepsi. Onun üzerine çıktığı zaman ve birçok işletme, onu da özellikle söyleyeyim, 30 beygir gücü üzerinde bizim 20 bin işletmemiz var kayıtlarımızda.

On ve üzerinde çalışan kişi sayısında kayıtlarımızda yok. Onu da hesaplamadık. Ona rağmen en az 20 bin diyoruz. Bu sayı 25 bin bile olabilir, 30 bin bile olabilir. Yani, Ek-1'le ilgili bir madde var biliyorsunuz. Bakanlık bilimsel gelişmelere ve teknolojik gelişmelere bağlı olan ve günün şartlarına göre tebliğiyle bu konuda değişiklik yapabilir.

Bu konuda bir kere odaların veya sorumlu yönetici arkadaşların hiçbir sıkıntısı olmaması lazım. Ben buradan bunu kesinlikle iddia ediyorum. Bu konu yanlış anlaşılmasın.

Denetimlerin devredilmesiyle ilgili sıkıntılar var denildi. Bu konuda da devletin asli görevleri hariç, yani mesela denetim yetkisini biz vermeyeceğiz ki, belki biz Gıda Mühendisleri Odasına, Ziraat Mühendisleri Odasına; Kimya Mühendisleri Odasına veya Fırıncılar Federasyonu ile işbirliği yapacağız. Dikkat ederseniz, kanun hep işbirliğinden bahsetmekte. Bununla ilgili komisyonlar, komiteler kurulmasından bahsetmekte.

Her konuda Tarım Bakanlığı işbirliğine hazırdır. Aziz Hocamız da Risk Değerlendirme Biriminden bahsetti.

Bildiğiniz gibi, Avrupa Birliği Gıda Güvenliği Otoritesi EFSA var. EFSA bilimsel panellerden oluşuyor. On tane bilimsel paneli var. Biz de buna benzer bir yapı kuracağız. Şimdi, bunun bağımsız olmadığı falan eleştiriliyor. Bu bilimsel panelleri oluşturacak insanlar araştırma enstitülerinden gelen insanlar; araştırma kurumlarından gelen insanlar ve üniversitelerden öğretim üyelerimiz. Tabii ki sekretaryalığını bakanlık yapacak, yani bu insanlar bağımsız çalışmayacak demek, kendimizle çelişiriz.

Hocalarımız firmalara danışmanlık yapıyor veya başka şeyler yapıyor. Biz bunlara siz bağımsız çalışamazsınız diyebilir miyiz? Diyemeyiz. Sonuçta bir de şu var tabii. Bunların aldığı kararlar tavsiye niteliğinde olacak. Zaten, son kararı bakanlık verecektir. Avrupa Birliğinde de öyle, EFSA Avrupa Birliğine tavsiye niteliğinde karar alır, son kararı yine Avrupa Birliği Komisyonu verir.

Ülkemizde de aynı şey olacak. Bu, Risk Değerlendirme Birimi bence bu kanunda getirilen en büyük yeniliktir. Yani, bizim sabah da Ümran Hanım risklerden bahsetti. Bizim böyle bir kuruma kesinlikle ihtiyacımız var. Çünkü biz belki mevzuatımızı Avrupa Birliğine uyum şeklinde hazırlıyoruz, katkı maddeleri tebliğimiz, birçok tebliğimiz onlara göre hazırlanıyor, ama riskler ülkeden ülkeye, üretimden üretime değişebilir. Bizim risklerimiz farklı olabilir, tüketim alışkanlıklarımız farklıdır.

Orada mesela bir salça az tüketilebilir, ama bizde fazla tüketilmektedir. Onlar bir katkıya izin verebilirler, ama biz vermeyebiliriz. Bunun için bizim de bir Risk Değerlendirme Birimine ülke şartları dikkate alınarak ihtiyacımız var. Bu kurulacaktır. Burada da dediğim gibi bu konuda bilim adamlarından yararlanacağız.

Yine, Aziz Hocamız bahsetti. Gıda Kodeksi Yönetmeliği. Aziz Hocaya katılıyoruz. Aynı şekilde biz de o şekilde çalışma yapacağız. Gerekirse, aynı şeyi düşünmüştük. Alt Komisyon başkanları Ulusal Gıda Kodeksi Komisyonunda yer alacak, yani bizim görüşümüz bu şekilde. Şu anda ben bir şube müdürüyüm, yani çok bağlayıcı konuşmak istemiyorum, ama bakanlık olarak da, arkadaşlar olarak da görüşlerimiz bu şekilde.

“Üretim izni neden kaldırılıyor?” denildi. Şimdi, üretim izni şu anda ülkemizde 53 bin firma var. Bunların hepsi çalışma izni aldı. Yaklaşık 250 binle üretim izni verildi. Üretim izni tabii tartışılır. Birçok yararı olmuştur, inkâr etmiyoruz. Ama bunun yanında da birçok şeyi engellemekte. Üretim izni kaldırılırken, yerine hiçbir şey koymuyor değiliz. Bütün işletmeler bir kere yine kayıt altına alınacak. Bahsettik, onaylı işletmeler var. İşletmeler onaylı ve kayıtlı olarak iki sınıf halinde incelenmekte.

5100 kusur onaylı işletmemiz var. Buna rağmen, Avrupa Birliği sadece hayvansal ürünlerle ilgili, ürünleri üreten işletmeleri onaylı işletme kapsamına alıyor. Biz bunun yanında yine riskli ürün üreten işletmeleri de onay kapsamına alacağız. Bunların izin şartlarını, ürettiği ürünlere getireceğimiz kriterleri zorlaştıracamız.

Örneğin; gıda takviyeleri, özel beslenme amaçlı gıdalar gibi bunları artırabiliriz, yönetmelikle bunları belirleyeceğiz. Bu ürünlerin şartlarını daha ağırlaştıracağız, ama

kayıtlı işletmeleri de tamamen kontrol dışı bırakmayacağız, bunları da kesinlikle kayıt altına alacağız.

Sektörün de önünü bir şekilde açmamız lazım. Yani, biz şimdi inanın arkadaşlar; tarım il müdürlüğünde üretim iznine bakmaktan, denetime çıkamıyor adam. Bizim asli görevimiz denetim. Yani, kağıt üzerinde bir belge vermekle bu tabi küçümsemiyorum ama bu belgenin devamlılığını sağlayacak zaman bulamazsanız, yeterli denetimi gerçekleştirdik diyemezsiniz.

Buna rağmen arkadaşlar; biz 2009'da 350 bin denetim yapmışız. 2009 yılının Şubat ayında Alo 174 Gıda Hattı devreye girdi biliyorsunuz. Burada 47 bin denetim yapmışız. Bunun 7 bin tanesinde savcılığa suç duyurusunda bulunmuşuz ve gerekli zamanlarda da işletmeleri kapatmışız. Bakanlık denetim yapmıyor denilemsi çok büyük haksızlık. Kesinlikle bakanlık gıda güvenliği konusunda elinden geleni en iyi şekilde yapmaktadır. Buna emin olabilirsiniz.

Bir kere önyargılı olmamak gerekiyor. Kanun çıktı, kanun yasal dayanaktır. Bunun ikinci mevzuatını görmeden, kanunu fazla eleştirmek haksızlık olur. İkincil mevzuatı da zaten hep birlikte hazırlayacağız, ilgili sektörün, herkesin görüşüne açacağız.

Sayın Başkanım; teşekkür ederim.

TARTIŞMA VE KATKI BÖLÜMÜ

Oturum Başkanı Dr. Z. Meftune EMİROĞLU: Şimdi, zaman çok fazlasıyla taştı. Saat 8'e yaklaşıyor, ancak bir müzakereye açmak da usuldendir diyelim. Ama soralım, söz almak isteyen var mı? Buyurun, sorma süreniz kısıtlı, cevap süresi de aynı biçimde kısıtlı, buyurunuz.

Hatice KARATAŞ (Hacettepe Üniversitesi Gıda Mühendisliği 3. Sınıf Öğrencisi): Az önce hani değişen kanunla 10 kişiden fazla kişi çalıştıran işyerlerinin sorumlu yönetici çalıştırabileceğini söylediniz. Ama sonuçta, Türkiye'de kayıt dışı çalışan var; yani yıllardır var ve bu kanunla da sorumlu yönetici çalıştırmamak için, kayıt dışı çalışan bulunduracağını biliyoruz, bunun hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bir de 5179 sayılı Kanun işyerlerine belli bir süre vermektedir. Yani, ya uygundur ya da uygun değildir ceza verilir ya da hani eksiklerin giderilmesi için belli bir süre verilmektedir. Ama bu kanunla eksikliklerin giderilmesi için süre verilmiyor artık. Yani, Aralık'tan itibaren böyle olacak. Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz; yani süre verilmemeli miydi yıllardır? Süre verilmesi doğru mudur? Teşekkürler.

Şennur ÖZKAYA: Fatma Can Hanıma bir soru sormak istiyorum. Merak ediyorum gerçekten de, 5179'da sorumlu yöneticilik AB'ye uyum anlamında bir sorun alanı mıydı gerçekten? Can yakıcı sorunuz. Gerçekten uyum anlamında mıydı değişiklik, bunu merak ettim?

Salondan: Tarım Bakanlığından emekli olduktan sonra, değişik firmalarda sorumlu yönetici olarak çalıştım. Kamu yararı dediğiniz bir kavram var. O kamu yararını gözetecek mühendis dediğiniz arkadaşlar var. Bu doğrultuda sorumlu yönetici fabrikada olduğu süre içerisinde mısır şurubunu acaba işletmeciler bala dönüştürüyor mu, dönüştürmüyor mu?

İkincisi; belki tam olarak, bilimsel olarak deyimi kullanamam, ama koruyucular değiştiriliyor değişik zamanlarda, güncelleştiriliyor. Örneğin yoğurtlarda eskiden yanlış hatırlamıyorsam, işte son kullanma tarihi beş gün olurdu. Bu kadar koruyucu kullanılmadığına göre, neden son kullanma tarihleri bu denli uzatıldı? Acaba yerine başka kimyasal maddeler mi ikame ediliyor? Teşekkürler.

Mahir GÜRBÜZ: Bu son yasa kısa ya da orta dönemde tarımsal üretimin gelişmesi anlamında bir motivasyon, arkadaş gibi bir anlayışla bir yaklaşım öngörüyor mu? Komplo teorisi söylemiyorum. Ama yani Türkiye'nin tarımsal üretim sürecini gözetirseniz, getirilen standartlar, koşullar açısından böylesi bir etkisi var mıdır? Sorunun sahibi kimse, o yanıtlayabilir, yoksa da canı sağ olsun.

Melis Yeliz POLAT (Çukurova Üniversitesi 3. Sınıf Öğrencisi): Öncelikle çok değerli bilgiler verdiniz, onu söyleyeyim. Sorum, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı yetkilisine olacak. Şimdi, siz "Biz geçen sene 350-400 bin tane denetim yaptık. Bu denetimleri yapacak denetçilerimiz var bakanlık bünyemizde" dediniz. Ben, Çukurova Üniversitesi Kampusu içerisinde, 2-3 bin tane öğrencinin bulunduğu Fevzi Çakmak Yurdu'nda, at eti yedirilme skandalı ortaya çıktıktan sonra, ayrıca yine geçtiğimiz günlerde bakterili etler çıktıktan sonra, hangi gözle denetim yapıldığını çok merak ediyorum.

İkincisi; "30 beygir işgücü üzerinde 20 bin işletme var" dediniz. Ben çok merak ediyorum, 30 beygir işgücü ve on çalışanın altında işçi çalıştıran ya da çalışan bulunan işletme sayısı kaç tane Türkiye'de? Çok çok yüksek olduğunu düşünüyorum. Bunun da denetimsizliğin önünü açacağını düşünüyorum.

Üçüncü olarak şunu söylediniz. "Arkadaşlarımın 150-200 milyona çalışması benim çok zoruma gidiyor" dediniz. Siz zannediyor musunuz ki, bizim çok hoşumuza gidiyor bu da yine sizin bakanlığınızın sorunudur. İstihdamın önünü açmadığınız için. Bir şey daha var. "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Yem ve Gıda Kanunu" dediniz, bunu tek tek açıkladınız. "Veteriner hizmetleri için hayvanın kesildiği yer, sütün sağıldığı yer çok önemli" dediniz. "Bitki sağlığı için tarlaların çok önemli olduğunu, işte yemin çok önemli olduğunu" vurguladınız. Bu Gıda Yasası salt gıda mühendisleri üzerinden oluşmuyor, ama bu söyledikleriniz içinde gıda mühendislerini hiç ele almadınız, bu da aslında sizin gıda mühendisliği mesleğini ve gıda mühendislerinin bu yasayla ne kadar önemsiz olduğunu bir kez daha belirtmenizdir. Teşekkür ederim.

Oturum Başkanı: Biz teşekkür ediyoruz. Sayın bildiri sahipleri çok kısa olmak kaydıyla, baştan başlayarak, devam edelim.

Selman AYAZ: Öncelikle şunu söyleyeyim: İlk kez gıda mühendisliğinin ismi bir kanunda geçti. Bunu bu kadar söyleyeyim.

"Ne kadar işletme var, 30 beygir gücü altında?" dediniz. 20 binin üzerinde olduğu zaman, o 50 binden çıkartın, yani yüzde 50'ye yakını bunun üzerinde yani, sorumlu yönetici çalışacak. Biz 300 bin, 200 bin almanızı engelledik, tek yere bakacaksınız, sigortanızı tek kişi yatıracak ve en az 1,5-2 bin TL gibi normal mühendis devlette ne alıyorsa, siz de onu oradan alabileceksiniz; daha da yükseğini alabilirsiniz. Sigortamı kim yatıracak diye bir olay da yok.

Buna nasıl itiraz ediyorsunuz, ben bunu kesinlikle anlayamıyorum. Buna da muhalefet edilmesini düşünemiyorum. Başka şeyi eleştirebilirsiniz, tek yere bakacaksınız, aynı maaşı alacaksınız, sigortanızı bir kişi yatıracak, yani bunu eleştirmeyin lütfen. Benim söyleyeceklerim bu kadar.

Prof. Dr. Aziz EKŞİ: Benim fazla söyleyecek fazla şeyim yok, ama bir önceki oturumda Tarım Bakanlığının denetim yapmadığını söylemiştim. Arkadaşlar, bunun çok ileri bir ifade olduğunu söylediler. Tabii, benim orada kastım şu arkadaşlar. Gerçekten, bu gıda katkılarını, tüketiciyi onlara yönlendiriyoruz. Bu kimyasal madde grubuna karşı hücum diyoruz. Fakat, onlar karışıyor, karıştığı kadar gıdalara, bir gelişme olmuyor.

O kimyasallar yerine, denetim sistemine yollayalım. Gerçekten bu şeylerden de bahsederken, özellikle gıda katkılarında, bunların bir toksikolojik süreç yaşadığını ve kimlikli olduğunu, zararsızlık sorunlarının bilinmeyen her zaman söylemeniz. Yoksa toplumda panik yaratırız ve Tarım Bakanlığı denetimi yaptığını iddia ediyorsa, bundan mutluluk duyarım. Ama şöyle bir söz var. "Kendinizi ne kadar anlatıyorsanız, o kadar biliyorsunuz demektir, çok bilmeniz yetmez" veya ne kadar anlaşıyorsanız, o kadar biliyorsunuz demektir. O zaman, Tarım Bakanlığının yaptıklarını açıklaması, bize duyurması gerekiyor. Yoksa onun dışında bir kastım yok, teşekkürler Başkan.

Fatih TAŞDÖĞEN: O kanunun, yani Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı Gıda ve Yem Kanununun tarımsal üretim perspektifinin olmadığını sadece bu kadar bir cümleyle ifade edeyim. Çünkü öyle bir amaç yok. Öyle bir çerçeve çizmiyor. Kaldı ki, sizle birlikte Parlamentodayken, bu konuları çok tartışmıştık. Mahir ağabey biliyorsunuz, dolayısıyla böyle bir amacı da yok zaten kanunun. Yani, böyle bir perspektif taşımaması sebebiyle, sonuç olarak zaten ne doğuracağını tahmin etmek mümkündür, bu birincisi.

İkincisi; Selman Bey bizim konuğumuz. Dolayısıyla, burada kendisini üzme niyetinde değiliz. Konumunu da biliyoruz, bakanlıktan görevleri yaptığı konusunda da bilgimiz var. Ancak, şunu söylemek zorundayız. Bakınız arkadaşlar; 30 beygir veya 10 personelden aşağı olan işletmeler sorumlu yönetici istihdam etmekten ari. İlkokuldaki çocuğa şöyle sorsak, eminim şu hesabı yapacaktır.

Şu anda istihdam edilen 20 bin mühendisten hiçbir azalma olmayacağı anlamında bir iddiada bulunmak bir kere matematiğin çarpma, bölme, toplama anlayışına aykırı, böyle bir şey olabilir mi? Bir kere belli bir alanı boşaltıyorsunuz. Boşalttığınız alanda boşalan insanları nerede istihdam edeceksiniz de, istihdam anlamında hiçbir sorun çıkmayacak?

50 bin işletmeden bahsediyoruz. 20 bin tanesi 30 beygir ve üzerinde, geriye kalan 30 bini sistemle muaf olacak ve işgücünde, yani istihdamda azalma olmayacak. Böyle bir şey mümkün değil. Yani, böyle bir şeyi söylemek mümkün değil.

Üçüncüsü; 200 liraya zaten arkadaşlarımız çalışmasınlar diye biz yaklaşık 5-6 yıldan beri üç oda olarak ortak protokoller çerçevesinde asgari ücret tespiti yapıyoruz ve bunu uygulamaya çalışıyoruz. Bu uygulamada Tarım Bakanlığı eğer üzerine düşen görevi yapmış olsaydı ya da bir havuz oluşturalım, gelin bu havuzun kontrolü de sizde olsun diye her toplantıda Sayın Müsteşar dahil olmak üzere, hatta Sayın Bakanın bulunduğu toplantıda da ifade etmiş olduğumuzu ben bizatihi söyleyerek ifade ediyorum burada. Buna eğer olumlu yaklaşılmış olsaydı, gerçekten de içimiz acıyacak şekilde belirlenmiş olan kuralların altındaki ücrete arkadaşlarımızı mahkûm bırakmazdık. Arkadaşımız okuldan mezun olmuş, babasının parasına mahkûm, mecbur ve birkaç kuruş cebine girebilsin diye özel çaba içerisinde ve bu insanlardan 200 liraya bu işi yapmayacak kadar ilkeli olmasını bekliyoruz. Ya da emekli arkadaşlarımız kıt kanaat geçiniyorlar. Bir şekilde bu olanak kendilerine sunulmuş, bunu herhangi bir şekilde suiistimal etme diye beklenti içinde olmak, devlete yakışmaz. Devletin görevi sistemi kurmaktır; düzeni kurmaktır, mühendisi piyasanın koşullarında ezdirmemektir.

Bunu düşünmek zorundayız, teşekkür ederim.

Mehmet BESLEME: Gıda çok önemli bir alan ve siz istediğiniz kadar iyi mühendis olun, istediğiniz kadar çok iyi meslektaş olun, her alanda iyi olun, ülkeniz genelinde doğru politikalar gitmiyorsa, açlık kaçınılmaz. Doğal olarak da bu bir gerçekten politikayı doğru algılama yöntemi. Yani, bütünleşik düşünce tarzının gelişmesi gerekiyor artık bu ülkede.

Gıda alanı o kadar önemli bir sektör ki, siz sağlıktan ayrı düşünemezsiniz bunu. Siz tarımı hiçbir koşulda enerji politikalarından ayrı düşünemezsiniz. Siz

mühendislik mimarlık fakültelerini, gıda eğitimini ya da yüksek öğrenimi bir başka şeyden, özellikle lojistikten ayrı düşünemezsiniz. Gıdayı hiçbir şeyden ayıramazsınız, aslında ben bu bütünleşik düşüncenin önemli olduğunu düşünüyorum.

Gerçekten son kanun için de şunu söylemek gerekiyor. Gıda Yasasını tek başına çıkarsaydınız, her halde Avrupa Birliği size bir şey demezdi. Bunu hatırlatmak istedim, hepimize teşekkür ediyorum.

Petek ATAMAN- Teşekkür ederim, sağ olun. Aslında, ben de Selman Bey'e teşekkür ediyorum. Biz farklı konulara, farklı bakışlar sergiliyor olabiliriz. Bunlar farklı şeyler. Bakanlıkta zaten onun için görüş çatışması içindeyiz. Ama kendisi burada bizimle birlikte sorularımızı cevaplıyor, bize bilgilendirmede bulunuyor. Onun için, sağ olsun. Diğer yandan bu konu her zaman tartışılacak, bunun kaçıışı yok.

Hemen birkaç şeyi vurgulayacağım. Öncelikle sorun şurada; bizim rakamlarımız bakanlıkla uyumuyor. Aslında uyuyor, aynı bilgi sistemine giriyoruz. Biz de YEKBİS'ten rakamları döküyoruz; onlar da YEKBİS'ten rakamları döküyor. Bizim döküğümüz rakamlardan çıkan sonuç işletmelerin yüzde 80'i istihdam zorunluluğunun dışında kalıyor. Ama Selman Beylerin bulduğu rakamlar gene aynı sistemde... Onların bulduğu rakamlar işletmelerin yüzde 50'si civarında.

Biz Türkiye'nin genel hali gibi, rakamlar üzerinde anlaşıyoruz. Şunu söylemek mümkün olabilir. "Biz bakanlık olarak bu istihdamın olması gerektiğine inanmıyoruz. Onun için de, buna karşı böyle bir politika geliştirdik, şu şu nedenle" dense; bu bana göre çok daha anlaşılır bir durum. Ama "biz işletmelerin % 80'ini istihdamın dışında bıraktık, ama siz işinizi kaybetmeyeceksiniz" demek, bana da çok mantıklı gelmiyor. Evet, bu bir devlet politikasıysa, bunu sonuna kadar da tartışırız; bir ay sonra gene tartışırız.

Biz elimizden gelen görüşleri sunarız, onlar dinler, dinlemez, bu süreç devam eder gider. Ama yüzde 50'si bu işin dışında ya da "arkadaşlarımız işsiz kalmayacak" demek, çok gerçekçi bir yaklaşım değil. Kapasite raporları düzgün düzenlenmiyor. Mesela, bir sorun alanı. Kapasite raporları şimdi üzerinde oynamalar yapılan bir alan haline geldi.

Kapasite raporları hep küçülüyor, biliyor musunuz? Birden bire işletmeler on kişinin altına düşmeye başladı; 30 beygir gücünün altına düşmeye başladı. Siz bu türlü kriterler koyarsanız sorunu çözmek yerine, bu ülkede o kapasite raporları küçülüyor. O zaman, bunun da sorununu çözmek gerekiyor. Buradan da ayrı bir haksız alan doğuyor.

Aslında, çok geç oldu, çok fazla konuşmak istemiyorum, katılımınıza teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı: Ben Sayın Ataman'a bir cümle eklemek istiyorum: Odalar Birliği sanayi kriterini taktik ederken, "yılda 300 günü aşkın çalışma yapan tesise sanayi tesisi denilir" diyor. Hangi dalda olursa olsun, Türkiye birdenbire çağ atlamış, eşikte boyut büyümüş, 30'la bunu başlatmak, akıl alır bir şey değil. Türkiye'nin kendi yasaları içinde tutarlı da değil. Sanayi kavramında çelişkiye düşüyor; başka sektörlerle bir gün başları derde girebilir veya AB'nin bu dikkatini çekebilir.

"Falan sahada beş eşiğiniz var, feşmekan sahada 30 eşiğiniz var, fil misiniz, deve misiniz?" şeklinde bir soru; kimliğimizi sorgulayıcı bir soru gelebilir. Bunda da sizin gelmeniz bize şeref verdi. Kişi olarak öteden beri tanırız, gençliğinizi biliriz. Gayet olgun bir biçimde, kendinize göre cevaplarınızı verdiniz.

Bir bakış, ancak bu bakış çok değişik bir bakış, saygı gösterdik, bu bir bakıştır, ama bu çok doğru bir bakış değil. Bunca insanın hepsine de ters geliyor. Yarın başka bir gündür, yeni şeyler söylemek lazım cancağızım demek suretiyle, inşallah daha değişik şeyleri, daha başka zaman söyleriz.

Sayan Can; sizden Şennur Hanım bir cümle istemişti.

Fatma CAN SAĞLIK: Teşekkür ediyorum. İki soru kaldı, birisi bana yönlendirmiş, birisine de bilebildiğim kadarıyla cevap vermeye çalışacağım, ama öncelikle şunun altını çiziceğim. Yeni kanun 12. Fasilin açılmasına yönelik olarak unsurları içerir, ama aynı zamanda ulusal birtakım düzenlemeleri de içermektedir, bunun altını çizmekte yarar var.

İkinci husus; kanuna tek başına bakmamak gerekiyor, çünkü ikincil düzenlemelerle bir bütün haline gelecek. O yüzden de belki de birçok unsuru ele almamıştır.

Sizin sorunuza gelirse; 5179'daki sorumlu yöneticilik kavramına gelirse, sorumlu yöneticilik kavramı hiçbir şekilde tartışılmadı, çünkü bu ulusal bir düzenlemedir. Yani, Avrupa Birliğiyle konuşulmuş bir husus yoktur. Şu an itibariyle yoktur, onu söyleyeyim. Bu konu gündeme gelmedi, bu tamamen Türkiye Cumhuriyeti Devletinin biraz önce dediğim gibi hem ulusal hükümler vardır, bizim koymayı istediğimiz; hem de yani devamı istenilmiştir yeni kanunda 5179'un. O yüzden konu ele alınmamıştır, bu kadar net kısa cevap verebilirim.

Diğer bir arkadaşımızın sorusu vardı. "5179'da süre verilmişti mevcut tesislere, bunda süre verilmemiştir" diye. Doğrudur, çünkü onaylı işletmeler kavramına geçtiğimizde, belki müzakerelerde geçiş süresi isteyebileceğimiz firmalarımız var. Bazı büyük işletmeler olabilir, bunların taşınması, yani kurulumu çok uygun olmayabilir ki, uymaları gereken mevzuat çok katı kuralları içeriyor. Onu o anda kestiremediğimiz için, yani kanun çıkarken de henüz kestiremediği için, bilebildiğim kadarıyla bunlar yönetmeliklerle ortaya konulacaktır.

Sabrınız için tekrar teşekkür ediyorum, saygılarımla.

Oturum Başkanı: Hepinize çok teşekkür ediyorum, nice yıllara, nice Dünya Gıda Günleri Kutlamaya diyorum; hepinize saygılar sunuyorum. Heyetteki arkadaşlarıma da çok teşekkür ediyorum.

TMMOB GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI
Meşrutiyet Cad. No:22/13 Kızılay Çankaya /Ankara
Tel: (0 312) 418 28 26 Faks: (0 312) 418 28 43
www.gidamo.org.tr gidamo@gidamo.org.tr

TMMOB KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
Selanik Cad. Çamlı Apt. 17/14 Kızılay Çankaya /Ankara
Tel: (0312) 417 65 20 Faks: (0312) 417 35 63
www.kmo.org.tr kmo@kmo.org.tr

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
Karanfil Sk. 28/12 Kızılay Çankaya /Ankara
Tel: (0312) 425 05 55-418 55 97-418 25 79 Faks: (0312) 418 51 98
www.zmo.org.tr zmo@zmo.org.tr

ISBN-978-605-01-0162-1